

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

OOST

EN WEST

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang.”

Abonnementsprijs per jaar: □
Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling. f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland f 4.—
Afzonderlijke nummers f 0.05

Prijs der Advertentiën: □
Per vakje f 2.—
□ Bij contract reductie. □

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
□ Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

INHOUD: Onze Koloniale Weermacht. — De vergadering der Oud-Kapiteins O.-I.L. — Uit de O.-Indische Mail. — Pest op Java en Madoera. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht. — Leeszaal. — Mededeelingen.

Onze Koloniale Weermacht

Het „Rapport” van de Staatscommissie voor de verdediging van Nederlandsch-Indië.

X.

Bij een vergelijking der strategische en tactische gegevens betreffende Tandjong-Priok en Soerabaja, komt de Staatscommissie tot het volgende resultaat.

Moge Soerabaja ten opzichte der Oostelijke ingangen van de Javazee al iets gunstiger gelegen zijn dan Tandjong-Priok, ten aanzien van de Westelijke en zooveel voornamer toegangen moet aan deze laatste plaats verre de voorkeur gegeven worden, terwijl hare ligging in het midden der beide voornaamste eilanden van onzen Archipel, eveneens om die reden gunstiger is.

Tandjong-Priok verdient daarenboven de voorkeur, omdat die plaats zooveel gunstiger gelegen is ten opzichte van den Regeeringszetel en de stelling op de hoogvlakte van Bandoeng. Men bedenke hierbij, dat een dergelijk voor hardnekkige verdediging geschikt punt in Oost-Java niet te vinden is.

Door de vlootbasis te Tandjong-Priok te vestigen, zal het mogelijk zijn, dat het veldleger Regeeringszetel en vlootbasis tegelijk dekt, terwijl, wanneer de basis te Soerabaja gevestigd is, zoodanige dekking is uitgesloten, zoodat dan voor de bezetting der basis afzonderlijk een groote macht beschikbaar zou moeten zijn.

Uit een strategisch oogpunt moet dus aan Tandjong-Priok zeer beslist de voorkeur gegeven worden boven Soerabaja.

Ook bij vergelijking van de tactische gegevens dier beide plaatsen komt men tot dezelfde conclusie. De baai van Batavia, mits verdedigd door eenige forten aan de zeezijde, biedt aan onze schepen een zeer ruimen toegang (ruim 31 K.M.), zoodat het voor vijandelijke schepen zeer moeilijk, zoo niet onmogelijk, zal zijn om het binnenvallen en uitloopen van onze schepen te beletten, terwijl de forten desgewenscht zoowel elkaar als de schepen kunnen steunen. Wel zal de vijand kunnen beproeven om des nachts met torpedovaartuigen tusschen de forten door te sluipen, maar door het leggen van mijnversperringen en het gebruik van bewakingsvaartuigen zal deze vijandelijke actie kunnen worden tegengegaan.

Voor Soerabaja staat de zaak geheel anders. Wanneer toch de zekerheid niet bestaat, dat het Oostervaarwater op een doorlopende diepte van 10 M. gebracht en gehouden kan worden, zal aan Soerabaja als vlootbasis het nadeel verbonden zijn, dat den grooten schepen slechts één zeer nauwe toegang naar buiten overblijft, welke omstandigheid die plaats ten eenenmale ongeschikt maakt voor vlootbasis.

Maar zelfs voor het geval, dat het mogelijk ware om beide vaarwaters op een diepte van 10 M. te houden, dan nog behoeft het geen betoog, dat de toegangen tot twee vaarwaters van 600 M. breedte gemakkelijker zijn af te sluiten dan een baai met groote openingswijde, zoodat onze schepen te Soerabaja wel nimmer ongemerkt zullen kunnen binnenkomen of vertrekken en de kans om te worden genomen of beschadigd veel grooter zal zijn dan te Tandjong-Priok. Bovendien vormen de in de nabijheid van Tandjong-Priok gelegen Duizend-eilanden een terrein, dat zich bijzonder goed leent voor torpedobooten om van daaruit hun actie te voeren tegen eene vijandelijke vloot, welke tegen Tandjong-Priok zou willen ageeren; zoodanig terrein ontbreekt bij Soerabaja geheel.

Ook uit een tactisch oogpunt meent de Staatscommissie dus zeer beslist de voorkeur te moeten geven aan eene vestiging der vlootbasis te Tandjong-Priok.

Het heeft niettemin bij de Staatscommissie een punt van zeer ernstig beraad uitgemaakt, of soms aan de vestiging der vlootbasis te Tandjong-Priok, in verband met gezondheidstoestand en aanwezigheid van arbeidskrachten aldaar, overwegende bezwaren verbonden zouden zijn. Zij heeft daaromtrent het advies ingewonnen van de Indische autoriteiten. Met den G.-G. en den Cdt. der Zeemacht in Oost-Indië is zij evenwel van oordeel, dat de gezondheidstoestand, indien in het belang daarvan de noodige assaineringsmaatregelen worden genomen, geen bepaald bezwaar behoeft op te leveren en dat, hoewel de kwestie der arbeidskrachten wellicht enige moeilijkheden zal medebrengen, althans in de overgangperiode, gedurende welke zoowel aan het établissement te Soerabaja als aan dat te Tandjong-Priok met gedeeltelijke capaciteit zal moeten worden gewerkt, ook in die moeilijkheden geenszins een onoverkomelijk bezwaar gelegen is tegen de vestiging der vlootbasis te Tandjong-Priok, wanneer deze plaats om strategische en tactische redenen de voorkeur verdient.

Ten aanzien van de vraag of buiten de eigenlijke vlootbasis elders in den Archipel nog steunpunten, hulpbases, kolenstations enz., ten behoeve van de vloot gevestigd moeten zijn, is de Staatscommissie van meening, dat op het punt van meer permanente vestigingen ten dienste van de vloot beperking gewenscht is. Wel is waar zoude het in de gevallen, waarin de vloot op grooten afstand van hare basis heeft op te treden, van veel belang kunnen zijn, wanneer zij in hare nabijheid een krachtig steunpunt had, waar, behalve een veilige ligplaats, brandstoffen, levensmiddelen en andere hulpmiddelen zoo tot verpleging als tot het uitvoeren van herstellingen, eventueel ook reserve-munitie enz. konden worden gevonden, maar, bij de zeer groote uitgestrektheid van den Archipel, is de kans vrij groot, dat het terrein van actie vaak al even ver van deze hulpbasis als van de hoofdbasis verwijderd zou blijken te zijn. Hieraan tegemoet te komen door meer hulpbases van beteekenis op ver uiteenliggende punten van den

Archipel te vestigen, mag echter ondoenlijk heeten. Naarmate toch het belang van dergelijke hulpbases grooter zou zijn, zou aan hare verdediging meer ten koste moeten worden gelegd, zoowel wat de financiële als wat de personeele krachten betreft, zou daardoor een onevenredig groot deel worden onttrokken aan hetgeen voor leger en vloot beschikbaar kan worden gesteld.

De Staatscommissie is daarom van oordeel, dat — Soerabaja, waarover hieronder nader zal worden gehandeld, voor het oogenblik daargelaten — van het aanleggen van hulp-bases in den hierbedoelden zin moet worden afgezien en dat men er zich toe zal moeten bepalen op eenige punten van den Archipel het in de eerste plaats noodige, te weten brandstoffen en levensmiddelen, voor de vloot in voorraad te hebben. Voor het overige zal dan de voorziening in hare behoeften, deels als mobilisatie-maatregel volgens vastgesteld plan vóór of bij den aanvang der vijandelikheden, deels door toezending per scheepsgelegenheid gedurende den loop der krijgsbedrijven, naarmate de behoefte zich laat voorzien of voordoet dienen te geschieden.

Als punten, waar voorraden worden aangehouden, zullen bij voorkeur bestaande havenplaatsen moeten worden gekozen, waar reeds om andere redenen verdedigingsmiddelen aanwezig zijn, opdat, zoo noodig met een geringe uitbreiding daarvan, voldaan worde aan de voorwaarde, dat die voorraden niet onverdedigd zijn tegen elke, ook kleine, vijandelijke onderneming, al mogen voor die verdediging geen belangrijke afzonderlijke kosten worden gemaakt.

Wat nu in het bijzonder Soerabaja betreft, is de Staatscommissie van oordeel, dat, als Tandjong-Priok hoofdbasis wordt, het aanbeveling verdient Soerabaja als hulpbasis voor klein materieel in te richten. Deze plaats kan dan niet alleen tevens als waardevol steunpunt voor onze geheele vloot dienen, doch ook wordt dan rekening gehouden met de omstandigheid, dat het bezit daarvan den vijand zeer groot voordeel zou brengen, zoodat dit bezit hem zoo lang mogelijk moet worden betwist.

Voor dit doel behoeft niet te worden overgegaan tot de inrichting van krachtige forten, welke tot zeer hooge uitgaven zou leiden. De verdediging van Soerabaja zal voornamelijk door klein materieel, w.o. onderzeebooten, moeten geschieden, terwijl verder op mijnversperringen gerekend moet worden en tevens eene moderniseering van de bewapening der tegenwoordige kustbatterijen noodzakelijk zal zijn.

In verband met de aangegeven bestemming zal het aanbeveling verdienen de nieuwe torpedoboothaven te Soerabaja voor dit materieel te blijven bestemmen en daarbij die hulpmiddelen te verschaffen, waarin niet of althans zeer moeilijk door de particuliere industrie kan worden voorzien.

Op Java zal overigens alleen Tjilatjap in aanmerking komen om als steunpunt voor de vloot te dienen; aldaar kan voor dat doel met de aanwezigheid van een hoeveelheid brandstoffen worden volstaan.

Op zich zelf is deze haven, wegens de ligging op de Zuidkust van Java, voor onze vlootactie van weinig beteekenis, maar door de nabijheid van den spoorweg, welke West- met Oost-Java verbindt, is zij voor de verdediging van Java van groot belang. Om deze reden mag zij niet onverdedigd blijven. Daar eventueel bij de afwering van eene landing ter plaatse ook de zeemacht een rol kan hebben te vervullen, is het wegens de geïsoleerde ligging dezer haven gewenscht, dat de eigen zeemacht er eene veilige ligplaats en brandstof vinde. Voor een optreden onzer Marine aldaar zou ook aanleiding kunnen zijn, wanneer de vijand met een deel van zijn kruisers trachtte een mogelijken aanvoer van voor ons bestemde voorraden van buiten Indië naar Tjilatjap te beletten.

Buiten Java kunnen de navolgende havens worden aangewezen om, voor zooveel noodig door het aanbrengen van zekere voorzieningen, geschikt te worden gemaakt om als steunpunt voor de vloot te dienen: Sabang, Makasser en Ambon.

(Wordt vervolgd.)

De vergadering der Oud-Kapiteins O.-I. L.

De in de plaatselijke bladen aangekondigde bijeenkomst van gepensioneerde kapiteins van het Leger in Nederlandsch-Indië had in den avond van den 29en September j.l. plaats in de Oranje-Sociëteit, Prins Hendrikplein, alhier.

De voorzitter bracht ter sprake de op de begrooing van Koloniën voorgestelde pensioensverhooring voor de Kapiteins en Majoors en deed daarbij vooral uitkomen, dat de motieven daarvoor, behalve nog vele andere door hem aangehaald, zeker geldig voor hen zijn.

Na eenige discussie ter zake, werd met algemeene stemmen het voorstel aangenomen, om aan Zijne Excellentie den Minister van Koloniën en de 2e Kamer der Staten-Generaal het verzoek te doen, om bij de bespreking van de verhooring in kwestie ook hunne belangen te willen behartigen.

Uit de O.-I. Mail.

De Koninginnedag werd alom in Nederl.-Indië met opgewektheid gevierd. Zoo lezen wij o.a. in de Soerabajasche Courant:

Het bal ten residentiehuize was zeer geanimeerd en duurde tot vroeg in den morgen. Twee honderd genoodigden namen aan het feest deel, waaronder vele inlandsche ambtenaren. De resident, de heer Van Aalst, hield een toespraak, waarin hij den inlandschen ambtenaren op het hart drukte krachtig mede te werken tot de handhaving van de rust en orde.

Een zeer belangrijke redevoering heeft Z. E. de Gouverneur-Generaal op de audiëntie uitgesproken, in duidelijke bewoordingen het regeeringsstandpunt ten opzichte van de stroomingen der tijden aangevend.

Met sympathie en voldoening kan het Nederlandsche volk de geestelijke beweging onder het volk van Indië gadeslaan, de regeering tracht haar te verstaan en te waardeeren, zij wil elk oprecht streven naar geestelijke, zedelijke en materiele verheffing bevorderen, maar zij staat bereid om wilde loten, die den gezonden groei zouden hinderen, af te snijden.

Met nadruk verklaarde de Landvoogd, dat de regeering wat zij zich zelve tot taak stelt, ook van haar organen vordert. Een opwekking tot allen werd met stemverheffing gesproken:

„Wij allen zullen meer en meer moeten zijn: mannen van onzen tijd”.

Ook een waarschuwing houdt dit in aan hen, die, met miskenning der teekenen, den drang naar ontwikkeling bij den Inlander loochenen, en daardoor toonen te zijn gebleven mannen van een vroegeren tijd.

Niet minder belangrijk is het tweede gedeelte van Z. E.'s rede.

De heer 's Jacob had de onrust van de laatste weken aangeroerd en vol vertrouwen een beroep gedaan op het gezag.

Onomwonden, in ondubbelzinnige bewoordingen, heeft de landvoogd dit beroep beantwoord. Krachtig klonk de op vasten toon gegeven verzekering:

„De regeering doorziet zeer wel hetgeen er geschiedt in de verschillende groepen der bevolking en weet, dat zij den toestand volkomen beheerscht en dat voor onrust geen reden is”.

Het was goed, dat dit eens gezegd werd en uitnemend, dat het nu gezegd is door den drager zelf van het gezag, door het hoofd der regeering van Ned.-Indië, door de overheid, op wie de volle verantwoordelijkheid rust.

Aldus schrijft De Javabode, besluitend met de woorden:

Deze redevoering van den G.-G. werd toegejuicht, in strijd met de etiquette, maar noch Z. E. noch de Hooge Vrouwe, wier vertegenwoordiger hij is, zullen deze onvormelijkheid kwalijk duiden. Het was

de spontane uiting, de onbedwingbare uitbarsting van eenheid van voelen en van willen.

Blijve het zóó — tot roem van Nederland en tot heil van Indië.

De Dessascholen. Door den directeur van B. B. is de volgende circulaire gericht tot de hoofden van gewestelijk bestuur:

„Uit de door mij ontvangen ramingen der uitgaven en behoefte van het Inlandsch volksonderwijs in 1914, gebaseerd op de door UHedG., dan wel de U ondergeschikte Bestuursambtenaren, ingediende aanvragen, blijkt mij, dat met de uitbreiding van het aantal Inlandsche volksscholen de daaraan voor den Lande verbonden uitgaven evenredig zijn toegenomen, daar steeds op de begrooing voor een volgend jaar voor de bestaande volksscholen in hoofdzaak de tegemoetkomingen uitgetrokken zijn, welke gedurende het loopende jaar werden genoten en bovendien voor de nieuw op te richten scholen op denzelfden voet als voor de bestaande, fondsen zijn aangevraagd.

Op deze wijze voortgaande zal, alvorens de organisatie van het Inlandsch volksonderwijs als afgerond beschouwd kan worden, een jaarlijksch bedrag aan uitgaven bereikt worden, verre de som overschrijdende, welke de regeering zich als het voor het volksonderwijs te besteden maximum had gesteld.

Het zij mij daarom vergund UHedG., wellicht ten overvloede, nogmaals het principe, hetwelk de financieele zijde van het volksonderwijs beheerscht, in herinnering te brengen.

Principieel behoort in de kosten van oprichting en instandhouding der volksscholen geheel voorzien te worden uit locale middelen en draagt het Gouvernement daarin slechts bij voor zoover de plaatselijke gemeenschappen daartoe nog niet bij machte zijn.

Hieruit volgt, dat de van Staatswege te verleenen geldelijke bijstand, welke slechts dient om de totstandkoming der scholen mogelijk te maken, of wel om in onvermijdelijke tekorten op het budget dier onderwijsinrichtingen te voorzien, zoo min mogelijk een blijvend karakter moet dragen en het scheppen van inkomsten ten behoeve van het volksonderwijs uit plaatselijke middelen steeds voor oogen moet worden gehouden.

De mogelijkheid aannemende, dat bij verschillende scholen de reeds verleende tegemoetkomingen nog niet voor vermindering vatbaar zijn, zal echter, waar zulks wel het geval is, met kracht naar bezuiniging in hooger bedoelden zin gestreefd dienen te worden, terwijl in het algemeen daarmede rekening ware te houden bij het doen van voorstellen tot uitbreiding van het aantal der in Uw gewest aanwezige volksscholen”.

Omtrent het Defensie-rapport maakt T(ersteeg) hoofdredacteur der Javabode, o.a. de volgende opmerking:

„Niet alleen omdat Nederland door het bezit van deze gewesten groter en rijker is geworden en in welvaart nog gestadig vooruitgaat, zouden wij Ned.-Indië niet willen prijs geven. Er is nog een ander argument, dat Nederland, naar onze meening, den onafwijsbaren plicht oplegt om Indië te beveiligen voor vreemde overheersching. Het driehonderdjarig bezit van Indië, de driehonderdjarige overheersching der inlandsche bevolking heeft aan Nederland dure verplichtingen opgelegd, verplichtingen, waarvan ons kleine land zich naar zijn beste krachten kwijt.

Dernburg, de eminentste minister van koloniën, dien Duitsland tot dusver heeft gehad, omschreef de taak van een koloniale mogendheid nuchter maar juist aldus:

„Unsre Aufgabe ist die Nutzbarmachung des Bodems, seiner Flora und Fauna, vor allem der Menschen zu Gunsten der kolonisierenden Nation; und diese ist dafür zu der Gegengabe ihrer höheren Kultur, ihrer Sittlichen Begriffe, ihrer besseren Methoden verpflichtet”.

Dat tweede gedeelte van de taak van het Moederland mogen wij niet slechts gedeeltelijk afgedaan laten, het is onze plicht die taak geheel te voleindigen of althans de waarschijnlijkheid te scheppen, dat de ontwikkelingsarbeid der inlandsche bevolking niet zal worden gestuit.

En daarom hebben wij de vraag te stellen: welke natie zou zeer waarschijnlijk Nederland opvolgen als beheerscheresse van Indië?

Ware het bijv. Engeland, welks koloniale politiek wordt beheerscht door ongeveer dezelfde grondslagen als de onze, dan zou deze kant van het vraagstuk buiten beschouwing kunnen blijven.

Maar waarschijnlijker is, dat Japan begeerige handen naar ons bezit zou uitstrekken. En Japan, hoe snel het zich ook heeft ontwikkeld, heeft nog niet voldoende de voordeelen der Westersche kultuur op zijn levensbeschouwingen doen inwerken, dan dat wij van dit rijk zouden mogen verwachten dat het den door ons ten behoeve van de inheemsche bevolking aangevangen arbeid, zou voortzetten, laat staan voleinden.

Daarom brengt ook het belang der inlandsche bevolking mede, dat Nederland Indië brenge in afdoenden staat van tegenweer.

Daarom sluiten wij ons van ganscher harte aan bij de conclusie der commissie, dat zoowel voor

HAAGSCHE KUNSTHANDEL

119 NOORDEINDE 119.

Ruime sortering GRAVUREN, in zwart en artistique hand gekleurd. ETSEN, AQUARELLEN en TEGELS van de goedkoopste tot de duurere soorten.

GRATIS VERPAKKING VOOR INDIË bij aankoop vanaf f.10.—.

✦ MAILKOFFERS. ✦
✦ DEKSTOELEN. ✦
✦ HANGMATTEN. ✦

H. W. v. BRAKEL & Zn.

HOFMEDEN

PIET HEINSTR. 15 - TELEPH. H. 1767

FABRIEK VAN STIJLHAARDEN

INSTITUUT VOOR MEISJES

EXTERNAAT ————— BEPERKT INTERNAAT

KRONENBURGERSINGEL 2 en 4 NIJMEGEN (HOLLAND)

School- en Pensioengeld internaat f. 800.—

Met inbegrip der vacaties . . . f. 1000.—

De Directrice: A. J. NELCK.

F. W. VAN WIJK = DAMES-

KLEERMAKER.

Tollensstraat 118.

Teleph. 3235.

Speciaal adres voor:

PLUCHEMANTELS, BONTMANTELS

en TAILOR-MADE COSTUMES

NAAR MAAT.

Behangers en Stoffeorders

Linoleums,

Tapijten,

Meubelen.

P. J. Veelo & Zonen
Den Haag
Lange Houtstr. 15b
Telefoon 8855.
Herderlnnestraat 18
Telefoon 2048.

N.V. PULP-, JAM- & CONSERVENFABRIEK

VRUCHTEN- & GROENTENDROGERIJ

PRINCENHAGE.

GEDROOGDE GROENTEN, GEDROOGDE AARDAPPELEN,

voor export en voor scheepsgebruik.

Offerte met monsters op aanvraag te bekomen.

J. van der Putten.

Garneerartikelen — Modefournituren.

Valeriusstraat 51. Telef. 1670.

Indië, als voor Nederland en in beide gebiedsdeelen in het algemeen voor alle maatschappelijke elementen, bij het voortbestaan der Nederlandsche soevereiniteit, bij de beveiliging van dat gezag tegen aanranding door vreemde machten, levensbelangen zijn betrokken".

PEST OP JAVA EN MADOERA.

Overzicht der 14-daagsche opgaven, welke officieel zijn verstrekt van de nieuwe pestgevallen en 'taantal overledenen over de laatste zes maanden.

1913.	Malang.		Madoera.		Soerabaja.		Kediri.		Toeloeng.		Paree.		Magetan.		Lamongan.		Bangka.		Berbek.		Bangli.		Totaal			
	geval.	leden.	geval.	leden.	geval.	leden.	geval.	leden.	geval.	leden.	geval.	leden.	geval.	leden.	geval.	leden.	geval.	leden.	geval.	leden.	geval.	leden.	geval.	leden.		
25 Mrt.—8 April	280	265	16	17	5	5	20	21	3	21	21	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	346	332	
9—22 April	218	214	17	18	13	13	17	18	2	26	26	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	294	286	
23 April—6 Mei	257	247	18	32	5	15	10	10	8	20	20	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	334	317	
7—20 Mei	174	167	34	33	8	8	12	11	20	44	44	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	240	232	
21 Mei—3 Juni	250	245	12	17	8	8	10	10	44	44	44	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	337	327	
4—17 Juni	273	258	11	6	8	14	10	10	28	28	28	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	360	333	
18 Juni—1 Juli	197	190	9	8	7	9	18	18	22	22	22	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	273	262	
2—15 Juli	258	249	9	10	5	5	84	75	21	21	21	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	408	388	
16—29 Juli	244	235	27	25	10	10	97	87	12	12	12	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	467	443	
30 Juli—12 Aug.	235	222	10	8	11	11	114	109	27	27	27	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	506	477	
13—26 Aug.	401	386	20	20	19	19	169	151	36	36	36	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	768	724	
27 Aug.—9 Sept.	375	364	24	23	15	15	148	130	20	20	20	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	664	652	
10—23 Sept.	345	320	50	46	16	16	193	186	22	22	22	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	747	689	
																									5773	5462

Totaal in ongeveer 6 maanden

(Gouv. Advertentieblad van Vrijdag 20 Juni 1913, No. 25, blz. 2). *)

3e. De zaak-Meynema, waarmee het artikel in De West aanvangt, heeft met de zaak-Patoir-mr. Visser niets te maken. De eerste zaak is die van een luitenant, die ondanks last tot repatriëeren wegbleef van de vertrekkende boot; de tweede zaak is die van een anderen luitenant, die een insubordinair geacht stuk schreef in een krant.

Tot zoover de „geachte zijde”. Wij hebben in De West gezocht naar het „insubordinaire” stuk van den heer Patoir en vonden in het nummer van 5 Augustus het volgende:

„Naar wij vernemen is de eerste luitenant-kwartiermeester J. C. Patoir bij resolutie van 2 Augustus j.l. onder nadere Koninklijke goedkeuring, ontheven van zijne detachering. In verband met minder juiste geruchten daaromtrent schrijft de heer Patoir ons het volgende:

Op een der betaaldagen in Juni is bij de uitbetaling eene vergissing begaan met de uitgifte van bankpapier, waardoor een tekort van f 900.— door mij werd bevonden. Dit is er den volgenden dag door mij persoonlijk bijgepast.

De ontheffing mijner detachering staat in zoverre hiermede in verband, dat ik mij ernstig beklagde heb over de meer dan beleedigende wijze, waarop een vrijwel overbodig onderzoek werd ingesteld.

Op de klacht, ter zake door mij ingediend, wacht ik nog op eene beslissing van de Regeering in het Moederland”.

In hoeverre dit stuk „insubordinair” is, laten wij aan de beoordeeling van deskundigen over. Wij willen er alleen op wijzen, dat volgens een bericht in De West van 15 Augustus — d. i. 10 dagen na het verschijnen van het „insubordinaire” stuk — de Gouverneur een nieuwe resolutie heeft genomen, bepalende, dat de ontheffing van detachering zal worden beschouwd als „eervol” verleend. Voorts vestigen wij er de aandacht op, dat bij Kon. Besluit van 15 September j.l. — dat is dus 40 dagen na het verschijnen van het „insubordinaire” stuk in De West — de heer Patoir, op zijn verzoek, eervol uit den militairen dienst is ontslagen. Hoe de „geachte zijde” er aan komt, dat de heer Patoir heeft verklaard, bedoeld stuk op advies van Mr. Visser te hebben ingezonden, is ons niet duidelijk. Zulk een verklaring komt ons niet waarschijnlijk voor. Wellicht geven de in ons vorig nummer medegedeelde woorden van Suriname van 29 Augustus de „geachte zijde” aanleiding tot de meening, dat zulk een verklaring is afgelegd.

Aannemelijker komt ons de mededeeling van De West — zie ons vorig nummer — voor, dat de zienswijze van Mr. Visser „den kapitein Hirschmann ter oore kwam”. Mocht deze zaak van hoogerhand onderzocht worden, dan is het wenschelijk ook een onderzoek in te stellen naar de wijze, waarop een particulier gesprek den kapitein „ter oore” is gekomen.

De „geachte zijde” vergist zich verder, waar hij schrijft, dat Mr. Visser op één na het oudste lid is en dat het oudste lid, evenals de president, thans met verlof in Nederland is. Mr. Visser is het oudste lid. De vergissing is vermoedelijk ontstaan, doordat de „geachte zijde” niet de geheele resolutie van 19 Juni heeft gelezen of althans medegedeeld. De resolutie trof eene regeling niet alleen wegens het vertrek van den voorzitter, maar ook wegens het vertrek van het lid — niet het oudste lid — Mr. Beckering van Loenen.

Art. 18 van de rechterlijke inrichting luidt: „De president van het hof van Justitie wordt, bij verhindering of ontstentenis, vervangen door het oudste lid, naar rang van benoeming. De leden van het hof van justitie, de kantonrechters en de omme-gaande rechters worden vervangen door plaatsvervangers in zoo noodig door den gouverneur te bepalen orde”.

Een buitenlandsch verlof van 6 maanden schijnt niet te vallen onder „verhindering of ontstentenis”. Vandaar — en ook om de financieele regeling — de resolutie van den Gouverneur. De juristen mogen uitmaken, of de Gouverneur het recht heeft een ander dan het oudste lid als president aan te wijzen, wanneer het oudste lid niet geschorst is in zijne betrekking.

Suriname van 22 Augustus eindigt haar artikel Keuring en Filaria — zie ons nummer van 18 September — en geeft daarin zeer behartigingswaardige wenken. Wij zijn het geheel met den schrijver eens, dat een tropische stad niet geheel muskietenvrij is te maken. Maar dat is geen reden om niet te trachten het kwaad tot de kleinste mogelijke afmetingen terug te brengen, al moet dit

*) De resolutie van den gouverneur luidt als volgt: Met ingang van 1 Juli 1913 en in verband met het aan de heeren I. da Costa, voorzitter van het Hof van Justitie, en mr. L. L. Beckeringh van Loenen, lid van bedoeld Hof, verleend buitenlandsch verlof, is tijdelijk belast met de waarneming der functiën van: 1. Voorzitter van het Hof van Justitie Mr. A. P. Visser, lid van het Hof van Justitie; 2. enz.”

Hillmer & Co.
Noordeinde 58. Telef. 1667.
PIQUÉ HEMDEN
f 2.75, f 3.50, f 4.—, f 4.50.
ENGELSCH HEMDEN
steeds de nieuwste Dessins
van af f 2.50.
Rijke keuze **DASSEN.**
Gemaakte en Zelfbinders.

LIBERTY

VRAAGT FRANCO STALEN
VAN

ONVERSCHIETBAAR KATOEN

VOOR BLOUSES, JAPONNEN &
KINDERJURKEN 78% BREED
IN 20 FRAAIE KLEUREN

f. 0.85 PER MTR

EENIGE VERTEGENWOORDIGERS IN NEDERLAND

METZ & C HOOGSTRAAT 10
's GRAVENHAGE

EN LEIDSCHESTRAAT AMSTERDAM

BOUWT

OP

„Oud-Wassenaer”,
„Groot-Hæsebroek”
- of „De Pauw”. -

Inlichtingen te bekomen bij de bekende
Kantoren.

PRIJS f180.-

„EMPIRE” Schrijfmachines
met zichtbaar schrift.

Generaal-Vertegenwoordiger voor NEDERLAND:

A. E. LEO

279 BEEKLAAN - DEN HAAG.

VOOR INDIË.

DE AANGENAAMSTE, MOOISTE EN NUTTIGSTE
BEZIGHEID IS ZEKER HET FLUWELPLETTEN EN
SCHILDEREN. ONDERRICHT BIJ

Firma TENZER NOORDEINDE 139A
:- DEN HAAG :-

MAGAZIJN EN FABRIEK VAN SCHILDERSARTIKELLEN, VOOR-
WERPEN OM TE BRANDEN, SNIJDEN, ENZ.

RIJK GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT VAN HOUTWAREN
tegen inzending van 50 Cent FRANCO INDIË.

Men lette op de groote toename van de kwaal volgens laatste opgaven.

Suriname.

In ons vorig nummer zeiden wij, dat wij wellicht op de zaak-Visser zouden terugkomen. Onze bedoeling was nadere berichten uit Suriname af te wachten. Hetgeen de N. R. Ct. van 24 September, avondblad A, „van geachte zijde” verneemt, geeft ons echter aanleiding reeds nu eenige opmerkingen te maken. De geachte zijde deelt mede: 1e. De luitenant-kwartiermeester Patoir heeft verklaard, het insubordinaire stuk aan De West te hebben ingezonden op advies van mr. A. P. Visser, tijdelijk waarnemend president van het hof van justitie. Men bedenke hierbij, dat, als in Suriname een militaire strafzaak naar den krijgstraad wordt verwezen, het hof is, dat vervolgens den gouverneur te adviseeren heeft over approbatie van het vonnis van den krijgstraad. 2e. Van een gebruikmaking door den gouverneur van zijn bevoegdheid (art. 135 lid 3 R.-R. van Suriname) „om koninklijk benoemde rechterlijke ambtenaren in afwachting van 's konings beslissing daaromtrent een voordracht tot ontslag, te schorsen en de waarneming van het ambt tijdelijk te voorstellen”, is hier geen sprake. Mr. Visser was slechts tijdelijk belast met de waarneming van de functie van president, op grond van de omstandigheid, dat op één na het oudste lid is na den werkelijken president, die thans, evenals het oudste lid, met verlof in Nederland is. De opdracht was overeenkomstig de bestaande bepalingen geschied bij resolutie van den gouverneur van 19 Juni 1913 No. 3694

veel geld kosten. Terecht schrijft het blad: „In tusschen echter moet niet worden afgezien van de muskietenbestrijding. De assainering der stad dient ter hand genomen en gestadig doorgezet. In de kolonie wordt een dwaze politiek gevoerd. Lijnen van geleidelijkheid kent men niet. Alles moet in eens grootscheeps worden aangepakt, en heeft men het geld er niet voor, dan wordt 't noodigste nagelaten. Laat men toch tot een gezondere politiek overgaan en, naar de mate van het kunnen van het oogenblik, voor de toekomst bouwen”.

„De strijd tegen de muskieten, hand aan hand samengaande met de algemeene assainering, zal niet nalaten het volk op te voeden en het vanzelf betere hygiënische begrippen inprenten”.

In ons nummer van 18 September vroegen wij, of het militaire hospitaal te Paramaribo muskietvrije kamers heeft en of alle patiënten onder klamboes liggen. Nu schrijft Suriname: „In de lijn der propaganda voor het muskietenkleed ligt de versterking daarvan aan geherbergden van wege den lande. Troepen, politie, ziekenhuizen, enz., behoren bij elk bed een kleed te bezitten. Dit dient zelfs een deel van de uitrusting te maken”.

De door ons gedane vraag dient dus ontkennend beantwoord te worden. Wij verwachten nu, dat de chef van het hospitaal het goede voorbeeld zal geven.

Aan de Surinaamsche bladen geven wij in overweging uit de vele werken over muskietenbestrijding, die de Koloniale Bibliotheek bezit, geregeld mededeelingen te doen.

Uit een artikel in Suriname van 26 Augustus knippen wij deze krasse uitspraak:

„Het huidige bestuur deed, alsof het aan de wan-toestanden bij het voorzien in werkkrachten voor den Gouvernementsdienst hier een einde wilde maken, door vaste regelen te stellen. Maar al spoedig bleek deze houding slechts pose te wezen, want nimmer werd te voren zulk een willekeur bij benoeming en bevordering, zelfs in de laagste rangen, aan den dag gelegd als sinds de fraaie plannen het licht zagen”.

Het blad wenscht het bestuur „ernstig te waarschuwen voor een voortgaan in dezelfde richting. Er is al te veel ontevredenheid, dan dat daaraan nog meer voedsel gegeven worde”.

Men leest in de Surinaamsche bladen dikwijls van de terugbrenging naar Fransch-Guiana van déportés, die van daar gevlucht zijn. In ons nummer van 28 Augustus wezen wij op een interessante correspondentie over de Fransche strafkolonies aan de Marowijne in De Nieuwe Courant van 12 Augustus. Die van de strafkolonies meer wil weten leze in Harper's Monthly Magazine van Juni 1913 het met veldkiesjes verrijkte artikel van Charles Wellington Furlong, getiteld: Cayenne — the Dry Guillotine. De naam „le guillotine sec” is door Lamartine aan de strafkolonies gegeven.

Zeer lezenswaardig zijn ook de artikelen van Th. B. van Lelyveld, „Het bagno in Fr. Guiana” in de Gids van Juli 1904 en Augustus 1905.

Uit de N. R. Ct. van 27 September, Avondblad A, dit uitknipsel:

De Lancet van heden vermeldt zeer gunstige uitkomsten, door dr. Heiser in het San Lazaro-leprozenhuis te Manilla bij de behandeling van melaatscheid met chaulmoogra-olie verkregen. Het geneesmiddel is identiek met het tai-foesji, dat onder de Japanners zulk een grooten naam als middel tegen lepra heeft verworven. Toediening door den mond gaf aanleiding tot misselijkheid en andere onaangename verschijnselen. Daarom ging men over tot onderhuidse inspuiting. Twee melaatschen genazen onder de behandeling volkomen. De proef wordt nu met een aantal andere lijders voortgezet.

Chaulmoogra-olie wordt geperst uit de zaden van de een of andere species van gyncardia.

Curaçao.

De Cur. Ct. vermeldt het navolgende: „Op de plantage Choloma is een groot ongeluk gebeurd. De heer F. W. Lensvelt, onderdirecteur van het aldaar gevestigde struisvogelpark „Albertina”, is Donderdagochtend in een put, die bijkans droog was met verbrijzelden schedel gevonden. Den vorigen avond was hij tot half negen op bezoek bij den op dezelfde plantage wonenden directeur van die onderneming. Hij scheidde welgemeed van de familie Lens toen hij huiswaarts ging. Daar hij gisterenmorgen niet verscheen om zijn bezigheden te verrichten, begaf men zich naar zijn woonhuis, dat gesloten bleek te zijn. Spoedig daarop ontdekte men echter zijn lijk in den put, die zich op een korten afstand van zijn huis bevindt. Het vreemde van het geval is, dat de weg hem goed bekend was en dat de put voorzien is van een witgemetselde ommuring, die zelfs in het donker te onderscheiden moet zijn. Ook had de heer Lensvelt, toen hij de woning van de familie Lens verliet, een hoed en een stok bij zich, welke voorwerpen niet teruggevonden zijn. Het vermoeden schijnt hier ge-

wettigd, dat men met een misdaad te doen heeft. Gisterenmiddag werd het lijk bijgezet op de Protestantse begraafplaats onder vele bliken van deelneming.

Het vermoeden, dat de dood van den heer Lensvelt aan een misdaad zou zijn te wijten, wordt bijna tot zekerheid gebracht door het feit, dat verschillende voorwerpen, welke hij op den noodlottigen avond bij zich droeg, naderhand op verren afstand van den put gevonden werden.

Door de justitie is een onderzoek ingesteld”.

Dat Curaçao als kolenstation belangrijk wordt, moge blijken uit het navolgende bericht, dat we aan de Cur. Ct. ontleenen:

„Gisteren liep hier het Britsche stoomschip Warrior binnen om zijn kolenvoorraad bij de Curaçoesche Handelsmaatschappij aan te vullen. Het schip kwam van Montevideo en is bestemd naar Galveston; blijkbaar geven zijn eigenaars de voorkeur aan Curaçao boven andere West-Indische havens, omdat ons eiland op het af te teggen traject gunstig gelegen is. Naar wij vernemen bestaat er aanleiding om te verwachten, dat meer schepen op deze route onze haven zullen aandoen om te bunkeren”.

Op den 3en Sept. j.l. hebben de heeren Maduro hunne nieuw aangelegde Julianawerf en het Schottegat ingewijd. H. M.'s kruiser Zeeland is het eerste vaartuig geweest, dat van deze nieuwe kade gebruik gemaakt heeft.

De kade is op tijd gereed gekomen, we brengen hulde aan den ondernemingsgeest van de firma Maduro en aan de voortvarendheid van de Amerikaanse bouwmeesters.

De Wekker schrijft:

„Dinsdagochtend 1.1. is het grootste gedeelte van het garnizoen, met den kommandant en de meeste officieren het Waterfort uitgerukt en naar Westpunt getrokken tot het houden van een oefening in het veld.

Het kampement van den troep was op Siberië. Gisternog is de troep, voorafgegaan door de garnizoenskapel, die vroolijke marschen uitvoerde, in de stad teruggekeerd.

Naar men zegt, zal het garnizoen dezer dagen gecombineerde oefeningen met de bemanning van ons stationsschip op Aruba gaan houden”.

De Gouverneur heeft enkele traktementsverhoogingen voorgesteld van ambtenaren. In de toelichting van dit voorstel lezen we:

„Van Zijne Excellentie den Minister van Koloniën mocht ondrgeteekende, naar aanleiding van een dienaangaande gevoerde correspondentie, de mededeeling ontvangen dat Zijne Excellentie er geen bezwaar tegen had, dat, nu de levenswensen in de kolonie in de laatste jaren zooveel zwaarder zijn geworden, de traktements van de Rechterlijke ambtenaren op Curaçao, van den Administrateur van financiën, van den Gouvernements-Secretaris, en van den Directeur van Openbare Werken zouden worden verhoogd, en het maximum daarvan zou worden bepaald: voor den Procureur-generaal op f7000.—; voor den President van het Hof van Justitie op f6000.—; voor de leden van het Hof, den Administrateur van financiën, den Gouvernements-Secretaris en den Directeur der openbare Werken op f5000.—; voor den Griffier bij het Hof van Justitie, den Advocaat-generaal en den Kantonnier op f4000.— en voor den Griffier bij het Kantongerecht op f2800.—.

Daar het leven hier langzamerhand veel duurder is geworden, en de traktements van de meeste andere ambtenaren sinds dien zijn verhoogd, wordt het billijk geacht, dat ook aan genoemde ambtenaren een betere bezoldiging wordt toegekend.

Wenschelijk wordt het geoordeeld bij de vermeerdering der traktements, het systeem van periodieke verhoogingen toe te passen, en wel zóó, dat aan hen, die in het geheel een traktementsverhoging van f1000.— zullen verkrijgen, in drie termijnen, telkens van drie jaren, respectievelijk f400.—, f300.— en f300.— zal worden verzekerd, terwijl aan den Directeur der Openbare Werken en den Griffier van het kantongerecht, die een verhoging van f500.— en f400.— zullen erlangen, die verhoging in twee gelijke termijnen van 3 jaren zal worden toegekend.

Het ligt in de bedoeling om, als de credieten voor de verhoogingen zijn toegestaan, aan de thans in dienst zijnde titularissen reeds in 1914 een verhoging in eersten termijn toe te kennen.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Voordeelen der Europeesche kleederdracht. Tegen het einde van den vastentijd kan men eerst recht zien — alzo de Pewartia Soerabaja — wat een mengelmoes van godsdiensten de Javaansche Mohamedaan er eigenlijk op na houdt. In de maand Roewah gaan de Inlanders naar de graven van afgestorven bloedverwanten om die schoon te maken, precies wat de Chineezzen doen bij gelegenheid van de Tjeng Beng-plechtigheden. Op de graven

Koninklijke
Brood- en Beschuitfabriek
LENSVELT NICOLA
VEENESTRAAT 23 DEN HAAG
LUNCHROOM

Specialiteit:

HAAGSCHE BESCHUIT
ROGGEBROOD IN BLIK VOOR EXPORT

Gebr. P. H. CAMINADA
LANGE HOUTSTRAAT 3
HAAG - Telefoon 713

SPECIAL ADRES VOOR ALLE OPTISCHE ARTIKELEN,
BRILLEN, KIJKERS, ENZ.

AANLEG EN ONDERHOUD VAN ELECTR. LICHT- EN SCHELGELEIDINGEN.

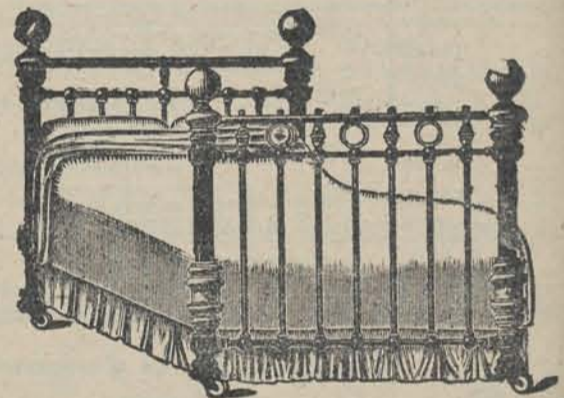
RIPPEN

PIANOHANDEL
PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTR. 17 TEL. 4683

VERHUREN STEMMEN

Th. A. A. SIMONIS

34 GROENMARKT — OVER DE —
PRINSESTRAAT.
TELEFOON No. 2535 □ DEN HAAG

Specialiteit in **BEDDEN.**

— GROOTE KEUZE —
van af het beste tot het eenvoudigste.

MAGAZIJN GESLOTEN VAN HALF EEN TOT TWEE UUR.

Telefoon H 7057.

C. P. A. NICOLAÏ

Specialiteit in **HEEREN-MODEARTIKELEN**
RUIME KEUZE. NIEUWSTE MODELLEN.
DUNKLERSTRAAT 33 HOEK VALERIUSSTRAAT.

MAGAZIJN VAN:

Heeren Hoeden

EDUARD PELGER

PRINSESTRAAT 35, :: 's-GRAVENHAGE

TELEPHOON 3902.

worden dan ook bloemen gestrooid. Bij de samenkomsten en feestelijkheden allerlei heidensche gebruiken, die niets met den Islam gemeen hebben!

De Sultan van Djokdjakarta heeft bloemen laten brengen op de graven te Imogiri, het bekende kerkhof van de leden van de Solosche en Djokdjasche vorstenhuizen. Hadjis en santris hebben den doot, die daartoe gevormd werd, gevolgd. De prins en de rijksbestierder hebben ook bloemen gezonden naar Imogiri en de begraafplaats te Kota Gedé.

Zooals gewoonlijk zijn er vele vrouwen, die in dezen tijd langs de huizen en op de begraafplaatsen de bloemen tegen hooge prijzen verkoopen. En de Inlander ziet er niet tegen op, om hiervoor veel geld uit te geven. Want ook aan de djoeroekoentjis (sleutelbewaarders) moet hij menig penningstafel afstaan. Er schijnt echter langzamerhand ook hierin verandering te komen. De rijksbestierder heeft een bevel uitgevaardigd, dat de ambtenaren niet boven hunne krachten mogen gaan. De prins en regenten hebben het aantal hunner bedienden verminderd. Een prins houdt er nu niet meer dan tien boedjangs (volgelingen) op na; een regent vier mannelijke en vrouwelijke. Het bezuinigde bedrag wordt bij een Bank gedeponneerd ten bate van de kinderen der prins en ambtenaren. De Sultan heeft laten weten, dat hij er gestreng de hand aan zal houden, dat zijne prentahs (bevelen) ten deze strikt opgevolgd worden.

Telkens, zoo nu weer in de Pembrita Betawi, wordt het verlangen naar het dragen van de Europeesche kleeding geuit, niet zoozeer om deze kleeding zelve, als wel om in de oogen van het publiek met andere naties gelijk gesteld te worden. Het reizen in afzonderlijke wagens op de treinen, is zoo hatelijk en vernederend, kon dan worden afgeschaft. En dan zoude, volgens een schrijver in de Pantjaran Warta, de verandering in de kleederdracht ook een verandering brengen in de houding tegenover de eigen Inl. hoofden. De inlandsche ambtenaren meenen een hoog standpunt te moeten innemen door tegenover hunne ondergeschikten onbeschoft te zijn, een hoogen toon aan te slaan. Zij zijn „gek hormat bin eerzuchtig”. Hun taal is een „orangoetan” taal. Wij zijn in hunne oogen „zitvlakkers”. Zitten, hurken, sembah! Dit wordt nog steeds van ons geïsch. Maar voortaan zullen wij staaltjes van onbeschoftheid in de pers publiceeren. Als de inlandsche ambtenaren grof blijven, zullen zij ook grof behandeld worden. Een nieuwe hormatcirculaire is verschenen. Wij zullen afwachten wat daarmee bereikt zal worden.

Boedi Oetomo begint meer teeken van leven te geven. Te Tjilatjap, waar zij een eenigszins kwijnend bestaan leed, zal zij nu eenige jongens naar Semarang zenden om op de Ambachtschool opgeleid te worden.

Een Arabische School zal te Soerabaja in de kampung Ampel opgericht worden, zooals er reeds een te Batavia bestaat. Een som van f5000 is daarvoor reeds bij elkaar gebracht (Pembrita Betawi).

Dessahoofdverkiezing. G. D. R. zegt in de Sinar Dja wa, dat de dessahoofdverkiezingen uit den boeze zijn. Van een vrije verkiezing is niets dan de naam waar. De candidaat is meestal iemand, die niet ter goeder naam en fam bekend staat en geveerd is bij de bevolking. Hij doet allerlei beloften, om de kiezers op zijn hand te krijgen. Hij zal hen bijv. niet voor wacht- en pantjendiensten laten uitkomen. Dan wel, hij doet bedreigingen, die de kiezers beangstigen en waardoor zij in Godsnaam maar op den candidaat zullen stemmen. En dan wordt er met geld gewerkt. Is hij gefortuneerd, dan ontziet hij zich de geldelijke offers niet om zijn candidatuur bij de bevolking gewild te maken. Is hij niet gefortuneerd, dan tracht hij, reeds voordat hij gekozen is, door allerlei geoorloofde en ongeoorloofde middelen aan geld te komen. Hij verkoopt of verpandt alles, wat hij bezit. Later kan hij dit weer terugkrijgen, denkt hij, neen, daar is hij zeker van, als hij maar eenmaal dessahoofd, loerah of petinggi is. Hij steelt of laat voor zich stelen. En is hij dessahoofd geworden, dan weet hij op de eene of andere manier het geld van de dessagenooten afhandig te maken. En die mannen zijn velerlei, waar de bevolking machteloos tegenover staat. Niets dan ongerechtigheden zijn het gevolg van deze regeling. 's Lands belang wordt daardoor niet bevorderd. De rust en veiligheid in de dessa worden er aan opgeofferd. De volksoontwikkeling lijdt er onder. De meeste dessahoofden zijn analphabieten, die zich niet om het volksonderwijs bekommeren. De dessaman denkt ook: waartoe dient het lezen en schrijven. Zonder dat kan ik het ook wel tot dessahoofd brengen. Ziet maar, zoo gaat de schrijver voort, hoe slecht de dessascholen bezocht worden. Neen, laat de regering, als zij dezen toestand wil bestendigen, de candidaten vóór de verkiezing aan een soort examen onderwerpen, en alleen diegenen bij de bevolking in aanmerking brengen en aanbevelen, die lezen en schrijven kunnen, van goeden handel en wandel zijn, alsook bekwaam, geschikt en betrouwbaar worden geacht. Het belang van land en volk en van het volksonderwijs zal daardoor gebaat zijn. Ge zult dan zien, hoe

spoedig en beter de dessascholen bevolkt zullen worden.

De Holl. Taal voor Inl. Militairen. De Inlandsche militairen van het garnizoen te Buitenzorg zijn zeer ingenomen met de regeling, door den plaatselijk militairen commandant aldaar, den Luitenant-Kolonel Stolk, gemaakt, dat zij de school van den Indischen Bond aldaar mogen bezoeken, ten einde de Hollandsche taal aan te leeren. Wij kunnen niet anders — schrijft de inlandsche sergeant Soetomaroetoe in de Pembrita Betawi — dan dien Overste onzen hartelijken dank betuigen voor dit blijk van belangstelling. Laten wij, onderofficieren, in de eerste plaats ons dit waardig betoonen, door er een goed gebruik van te maken. Het is noodig, meent hij, dat de inlandsche militairen, vóórdat zij in dienst treden, reeds lezen en schrijven kunnen, ook opdat het aanleeren van de Hollandsche taal daardoor vergemakkelijkt zal worden.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Relletjes. In de Perniagan wordt een artikel van „Opheffer” uit het Bataviasch Handelsblad besproken. Deze beschrijft de Inlanders en hun karakter: Zij zijn n.m. goed, zacht, gedwee, geduldig afwachtend (sabar), beleefd, onderdanig enz.; maar in den loop der tijden werden zij bemoeielijkt, geknepen, uitgezogen enz. Kortom, in het lot van den Javaan moelen z.i. groote verbeteringen worden gebracht. Zulk schrijven — opkomend voor den Inlander en zijne belangen — alzo de schrijver in de Perniagan — is zeer zeker prijzenswaardig, als daarmede maar niet samengaat het afbreken, het verguizen van een andere categorie der bevolking in N.-I., die hier toch ook reden van bestaan heeft. En dit heeft „Opheffer” gedaan op een wijze, die den toets der eerlijkheid niet kan doorstaan. Hij is blijkbaar een actief of gewezen ambtenaar. Waar hij de Sarikat Islam ophemelt, hare verdiensten en goede bedoelingen breed uitmeet, „liegt” hij tevens ten koste van den goeden naam der Chinezen. Zie hier — zoo gaat schrijver voort — o.a. een staaltje van het tendenziense in de berichten van „Opheffer”: Eenigen tijd geleden kwamen er volgens hem vijf Chinezen in de dessa Waroe en namen aldaar twee sapis (koeien) van Padirono weg, die hij gewoonlijk voor zijn vrachten gebruikte. Liem Hong Tong — zoo wordt één der Chinezen genoemd, die de sapis van Padirono weggevoerd hebben, had n.m. beweerd, dat genoemde Javaan hem nog een som van f130 schuldig was, maar Padirono had daar tegenover verklaard, dat deze schuld reeds lang voldaan was. Want twee jaren lang had hij de goederen van Liem Hong Fong met zijn kar naar de passars gebracht en met het loon, dat hem voor het transport van de goederen was toegerekend, was zijn schuld aan Liem Hong Fong verreffend, niet alleen, maar eigenlijk had de Chinees hem bij de laatste afrekening nog f17 moeten bijpassen. Padirono was niet thuis toen Liem Hong Tong in de dessa Waroe kwam. Zijn vrouw schreeuwde moord en brand en weende, toen de sapis weggebracht werden. Liem Hong Tong en zijne kameraden waren met revolvers gewapend, waarmee zij dreigden een ieder neer te schieten, die hen zoude willen weerstaan. De bureu durfden zich niet te vertoonen, hielden zich schuil. En de beesten werden naar het Chineesche kamp gebracht. Toen Padirono thuis gekomen vernomen had, wat er in zijne afwezigheid in zijne woning was afgespeeld, ging hij direkt naar den wedono, om een klacht tegen de Chinezen in te stellen, die geroofd hadden. De wedono beschouwde het evenwel als een civiele zaak, verwees hem naar den bevoegden rechter en bracht hem art. 78 van het Regeerings-Reglement onder het oog, luidende: Alle twistgedingen over eigendom of daaruit voortvloeiende rechten, over schuldvorderingen of andere burgerlijke rechten, behooren bij uitsluiting tot de kennis van de rechterlijke macht. Padirono wist toen wel, wat hij doen moest, maar ging toch terstond naar het hoofd van de Sarikat Islam in zijn dessa, die steeds als tusschenpersoon gebedigd werd voor de afdoening van zaken en geschillen der Inlanders in de dessa. Deze leider van de Sarikat Islam in de dessa Waroe schreef een brief aan „Opheffer”, waarin hij de klacht van Padirono omschreef en den toestand blootlegde. Waarop „Opheffer” aan den wedono vroeg, wat hij in deze zaak tusschen Padirono en Liem Hong Fong had gedaan. (Opheffer is blijkbaar zelf het hoofd van plaatselijk bestuur). De wedono antwoordde, dat hij den Javaan verwezen had naar art. 78 van het Regeeringsreglement. En verder? vroeg „Opheffer”. Verder? Niets! zeide de wedono. „Opheffer” gaf den wedono een standje. Liem Hong Fong werd voor „Opheffer” geroepen, die hem gelaste de sapis onmiddellijk aan Padirono terug te geven. Had deze nog een schuld aan den Chinees te voldoen, dan moest hij hem in rechten betrekken, maar het ging niet aan, om zijn eigen rechter te spelen en beslag te leggen op de bezittingen van den schuldenaar. Vroeger ging het voor een Chinees heel gemakkelijk om de sapis van een

1ste Rotterdamse
Maatschappij van verzekering op het leven
 Oudehavenkade N.r.l. Plan C, Rotterdam.
 Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.
Levensverzekering
 in elken vorm.
 Hoofdvertegenwoordiging voor Ned. Oost-Indië te SOERABAIA.

VLEU PIA KUNSTPEL- ORG VERHUUR.	GOOSEN & SWAGERMAN DEN HAAG - BOEKHORSTRAAT 149.	GELS. NO'S. PIANO'S. ELS.
PIANO'S van f5.— VLEUGELS „ -8.—		p.m. of f50.—p.j. af. „ „ -80.— „ „
REPARATIE. RU		STEMMEN. IL.
Afd. Gebruikte		Instrumenten.
SPECIELE INRICHTING voor de		voor het GEREEDMAKEN TROPEN.

WAROONG DJAWA
INDISCH RESTAURANT
 à la Carte
Kortenaerkade 10 - DEN HAAG.
 TELEPHOON No. 4882.
 Dagelijks geopend van 12—7 uur. Voor uitzending wordt f0.25 besteltoon gerekend, tenzij afgehaald.

„TRANSVALIA”
 PRINS HENDRIKSTRAAT 74, DEN HAAG.
ONDERGOEDEREN
OOK IN ECHT JAEGER.

J. P. KOSTER
 -o- ANTIEKE EN MODERNE WOONINRICHTING -o-
 BEHANGERIJ - STOFFEERDERIJ - MEUBELMAKERIJ
 V. D. SPIEGELSTRAAT 2 - DEN HAAG.

Frans van Wijk en Zonen,
 24 Vlamingstraat,
 DEN HAAG.
 Hulshoudelijke-, Keuken-, Badkamer-
 Inrichtingen.

VACANT

Inlander weg te nemen. De Inlander mopperde wel, maar durfde niet te klagen en zweeg. Nu zijn Liem Hong Fong en zijne metgezellen boos geworden. De wedono is boos geworden. „Opheffer” is boos geworden, want zijn genoegen zijn gestoord geworden en dat alles, omdat een Sarikat Islammer zich met de zaken in de dessa had bemoeid. Dit is natuurlijk het gevoelen van iemand, die niet van moeite en soesa houdt en daarom het land aan de Sarikat Islam heeft. Neen, zegt „Opheffer” in het Bat. Hblad. Ik zelf houd van zulke soesa, zoolang de kleine man nog niet in zijn recht is hersteld.

Duidelijk is de bedoeling, meent het Maleische blad. Vóór de Sarikat Islam bestond, konden de Chineezers maar doen, wat zij wilden tegenover de Inlanders, die te dom waren om voor hunne rechten op te komen. Nu zorgt de Sarikat Islam er voor, dat de rechten der Inlanders niet door de Vreemde Oosterlingen worden verkocht. Om deze bewering te bewijzen, heeft het bovenstaande verhaal moeten dienen.

Op deze wijze heeft „Opheffer” nu de beweging van de Sarikat Islam willen verdedigen en de gedragingen van de Chineezers in een slecht daglicht stellen. Jammer alleen, dat hij met dit onzinnige verhaal slechts de toekang aer (waterdragers), de toekang tjabé (lombokverkoopers), de koeli plaat kreta api (stationskoelies) en andere koelies iets wijs heeft kunnen maken. Maar menschen met hersens lachen om dit verhaal. Weet „Opheffer” dan niet, hij die blijkbaar ambtenaar B. B. is of geweest is, dat de zaak, die hij in het Bataviaasch Handelsblad heeft beschreven, geen civiele zaak is, maar een van misdrijf of overtreding? Liem Hong Fong, die de sapis van Padirano heeft weggevoerd, had wegens diefstal vervolgd moeten worden. Art. 297 van het Strafwetboek voor Inlanders zegt: Ieder, die eene hem niet toebehoorende zaak arglistig wegneemt, is schuldig aan diefstal. En Liem Hong Fong heeft ze niet alleen arglistig weggenomen, maar hij heeft de hulp gehad van nog andere personen, hij heeft bedreigd met de revolvers, die zij bij zich hadden. Dit zijn verzwarende omstandigheden, nader aangeduid in art. 299 onder de nos. 2, 3 en 5 van genoemd strafwetboek. Het misdrijf, door „Opheffer” een civiele zaak genoemd, valt in de termen van art. 300 van bedoeld strafwetboek, waarop een straf is gesteld van dwangarbeid in den ketting van vijf tot twintig jaren. Onbegrijpelijk is het van „Opheffer”, die 't toch weten moet, dat de zaak van Liem Hong Fong, als zij werkelijk plaats heeft gehad en niet verzonnen is, afgedaan is op de wijze, zooals door hem beschreven. Hoe is het mogelijk, dat de hoofdredacteur van meer genoemd blad zulk geschrijf opneemt, zonder commentaar?

In Rembang staat aan het hoofd van het gewest een ambtenaar — alzo de Perniagan in een artikel, resumeerende de berichten der rustverstoringen in Bantjar, Karangasem, Tambakbojo en Toeban — die de Sarikat Islam in bescherming neemt tegenover zijne Europeesche en Inlandsche ambtenaren en vele partikulieren in zijn gewest. Een houtcontractant, die om hulp vroeg, omdat hij in den benarden toestand, waarin hij verkeerde, een dreigbrief had ontvangen, kreeg tot antwoord om den brief maar voor closetpapier te gebruiken. Een resident („Opheffer”) mag toch maar alles zeggen en doen!

In Batavia daarentegen gelastte bij het opstootje te Pal Mera (Tanah Abang) de hoofdcommissaris van politie om er op in te hakken, bijaldien de schreeuwlers zich niet terugtrokken. Hajo soedara soedara rampok sadja! Kita orang tiada oesah takoet pada itoe satoe opas, andjingnja orang Blanda. (Komt, broeders, valt aan; we behoeven niet bang te zijn voor een oppasser, zoo'n hond van een Hollander). Deze en andere liefelijke woorden aan het adres van de Hollanders werden gehoord. Toen de Inlanders zagen, dat de Hoofdcommissaris het ernstig meende, dropen zij, wel ten gelale van vijfhonderd, stilletjes af.

In Malang marcheeren de troepen, infanterie, artillerie en cavalerie door de straten en kampongs, om den Inlanders ontzag in te boezemen en de Europeanen en Chineezers gerust te stellen. Wat in het eene gewest wordt gedaan, wordt in het andere gelaten.

In Tangerang is het nog niet rustig. De inlandsche ambtenaren houden er rare practijken op na. Weet de hoogverheven heer assistent-resident Vernet dit niet?

In Soekaboemi mogen de Inlanders niet meer dan hoogstens met hun vijven bij elkaar zijn, zoowel op straat als in huis.

Van uit Banjoebiroe is een compagnie infanterie naar Bodja gezonden, waar het ook al niet rustig moet zijn.

Mas Karnodiwirio, president van de Sarikat Islam te Wonokromo, werd aldaar vermoord, omdat hij, volgens de berichten, een onzedelijk leven leidde.

Verdeeldheid. In Batavia is er onder de leden van de Sarikat Islam verdeeldheid gekomen omtrent de opvatting der bedoelingen van deze vereeniging. Er zijn partijen ontstaan. De éene

partij zegt, dat zij, met een handelsmotief opgericht, ook alleen de handelsbelangen moet bevorderen. Een andere partij meent, dat nu de godsdienst hoofzaak moet zijn. Zelfs is er ook een partij, die van oordeel is, dat de Sarikat Islam ook steun verleen moet aan dieven en moordenaars, die leden van de broederschap zijn, en wel op grond van die broederschap. Wanneer zal de Regeering aan al deze opvattingen een einde maken?

Van Vreemde Koloniën.

Zuid-Afrika.

Het kabinet-Botha is dan weer geconstitueerd. De generaal zelf draagt, als minister-president, tevens de portefeuille voor de aangelegenheden der inboorlingen betreffende. De Wet heeft justitie; van Heerden landbouw; Theron domeinen; generaal Smits financiën en defensie; Molan mijnen en onderwijs; Watt openbare werken, posten, telegrafie; Burton spoorwegen.

Het is te verwachten, dat met de werkzaamheden van dit ministerie een tijdperk van betrekkelijke rust wordt ingegaan. De groote politieke demonstratie te Rustenburg, door voorstanders zoowel van Botha als van Hertzog bijgewoond, heeft den eersten een overwinning bezorgd, die voor de staatkunde van de naaste toekomst toonaangevend moet zijn en zal zijn. Hierdoor kan men rekenen op een tijd van kalmer doorwerken dan de emotiën van de laatste maanden toelieten. Maar wie zich de illusie mocht maken, dat generaal Hertzog hierdoor ook jtot het strijken van de vlag genegen zal zijn, moet bedrogen uitkomen. Daarom spraken wij van „betrekkelijke” rust. De groote rede, door dezen volksman te Rustenburg gehouden en zijn houding als volksleider kunnen de verwachting niet geven hem weer tot zijn hoeve te zien terugkeeren, om daar doof en stom te blijven voor hetgeen de regeering zal doen.

Pogingen om hem den mond te snoeren zullen niet slagen, zeide hij. Het groote verschil tusschen Botha en Hertzog ligt hierin, dat de eerste meent de belangen van de Zuid-Afrika. Unie best in overeenstemming te kunnen brengen met die van het Britsche empire, terwijl Hertzog dit als een huichelaarlijk beschouwt, welke de belangen van Z.-Afrika geheel moet achterstellen bij die van 't Britsche rijk.

Het streven van Botha om Hollanders en Engelschen te verzoenen leidt er, volgens Hertzog, toe, dat de Engelschen bewijs vragen door daden, waardoor de volksbelangen worden prijsgegeven; hij ziet hierin de groote fout van den minister-president. Consiliatie leidt, zeide hij, tot oneerlijkheid. Zij is alleen mogelijk, als men altijd toegeeft.

Bij den aandrang, door Hertzog uitgeoefend, om de bijeenkomst te Rustenburg te verkrijgen en bij de betekenissen, die hij aan een meerderheidsbesluit hecht, zou dit alles als materiaal voor den strijd beschouwd kunnen worden, zonder nog te wijzen op een wil tot volhouden ook na de gevallen besleissing, maar dat toegeven geenszins in zijn bedoeling gelegen heeft, wijst de volgende verklaring uit die rede duidelijk aan. Hertzog zou zich willen terugtrekken, maar hij voelt, dat hij 't niet mag doen, „totdat de weg van heden zich keert en men zich terugbegeeft naar den weg, dien men eenige jaren geleden verliet. De regeering moet leeren, dat zij regeert door en voor het volk. Geen vernederende consiliatie-politiek. Wie daaraan doet, verzaakt zijn plicht tegenover het volk”.

Waar dergelijke opvattingen in den boezem van een groot deel van het Transvaalsche volk weerklank blijven vinden, kan de verkregen windstilte niet beschouwd worden als de inzet van een periode van blijvende kalmte.

De delfstoffen-productie in Indië.

Het jaarverslag van H. H. Hayden, directeur van het Geologisch Instituut van Indië, over 1912 wijst op een groote vermeerdering der delfstoffen-productie, die 't voorafgaande jaar met meer dan 1¼ miljoen P. St., of ongeveer 17 pct. overtrof.

De groote verscheidenheid der mineralen valt op, maar als de lijst verlengd wordt door minder bekende namen als samarskite, corundum, steatite en bauxide, dan blijven de artikelen, die den doorslag geven, toch steenkolen en goud. De eerste dragen met 3 miljoen, het laatste met ruim 2 miljoen bij tot de totaalsom der opbrengst van ruim 9 miljoen P. St.

Petroleum neemt geregeld toe. In 1912 overtrof de gewonnen hoeveelheid met bijna 16 miljoen gallons het record van 1909, het zijn voornamelijk de velden bij Yanangyaoeng, Singoe en Minboe, die tot dit resultaat hebben bijgedragen. De ijzer- en staalmaatschappijen in Tatal en Bengalië bevorderden het uithalen van ijzererts, zoodat in Orissa en Singboem in plaats van voor 10000 P. St. in 1910, nu voor 50000 P. St. verkregen werd.

Een officieel Ind'sch medisch blad.

Tot nu toe bestond in Br.-Indië geen publicatie geheel gewijd aan het onderzoek van alles wat op de gezondheid betrekking heeft en de voorkoming van ziekten. Toch werden belangrijke gegevens bijeengebracht, maar deze bleven meerendeels begraven in de regeeringsarchieven of zij vonden hun weg in verschillende bladen van zeer uiteenlopende strekking, waarin zij vaak niet getrouw of niet

DORDTSCHER BANK

's-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14
Behandelt alle BANKZAKEN.

A. SCHRÖDER & Co.

GROENMARKT 25/26 's-GRAVENHAGE

WEDEROM COMPLEET

onze bekende uitgebreide collectie

VIYELLA.

Vele nieuwe dessins.

Specialiteit VIYELLA BLOUSES
in elk gewenscht plooi-model ad f 6.50.

Van dezelfde fabrikanten ontvingen wij ook een iets mindere kwaliteit VIYELLA, genoemd: A.Z.A.

Hiervan is de prijs f 1.10 per Meter.

N. V. ELECTRICHE DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO”

DEN HAAG.

RADEN ADJENG KARTINI.

Verschenen de DERDE DRUK van:

Door Duisternis tot Licht

Geïllustreerd.

Gedachten over en voor het Javaansche volk

VAN WIJLEN

RADEN ADJENG KARTINI.

Ingenaaid f 2.40.

Gebonden f 2.90.

DE TWEDE DRUK, DIE IN APRIL 1912 VERSCHIEEN,

:: WAS IN ENKELE MAANDEN UITVERKOCHT. ::

Uitvoerig Prospectus wordt op aanvraag franco toegezonden.

VACANT

TOKO BAHROE

Van Kinsbergenstraat 126, Intercomm. bij de Prins Hendrikstraat, DEN HAAG. Tel. 4796.

SPECIAL ADRES VOOR GOEDE SAMBALLANS EN BOEMBOE'S.

Firma BARNAS & DIEMERS, Importeurs.

volledig werden weergegeven. De literatuur over de verspreiding van cholera, pest, malaria, e. d. m., is nooit goed geordend of stelselmatig bezorgd, al zijn er blauwboeken en enkschriften over uitgegeven. De „Indian Journal of Medical Research”, waarvan 't eerste nummer in het begin van September verschenen is, wil in deze leemte voorzien. 't Wordt samengesteld onder leiding van den „Director-General in the Medical Service and the Sanitary Commissioner with the Government of India” en zal 't officieel orgaan zijn van de „Indian Research Fund Association”, dat zich op medisch gebied tot taak stelt onderzoek te bevorderen, kennis en toepassing te propageeren, in verband vooral met de oorzaak, de verspreiding en de voorkoming van besmettelijke ziekten.

Daar 't niet onwaarschijnlijk is, dat 't werk voor aanschaffing voor menige boekery in ons land of de koloniën in aanmerking kan komen, melden wij nog, dat 't verschijnt bij Thacker, Spink and Co. te Bombay (Rs. 6 a year) en 't eerste nummer o.m. de volgende bijdragen bevat: Het rapport van de jaarl. vergadering der Indian Research F. Ass. met memoranda van de laatste uitkomsten van onderzoek betreffende cholera, kala azar, gele koorts, malaria, enz., en voorstellen voor 1913-14. De kapitains Patton en Cragg schrijven over muscidaevlooiën. Howlett heeft 't over phlebotomus minutus, de zandvloo in Bihar. Majoor Greig deelt 't een en ander mee over cholera vibrio, over de verkregen uitkomsten om cholera te stuiten en te genezen. Kapitein Cumming spreekt over de tegenwoordige bekendheid van dysenterij. Verdere artikelen zijn van den directeur en onderdirecteur van 't Pasteur-instituut in Br.-Indië, van leden van het „Federated Malay States Entomological Research Committee”.

Men ziet, het nummer mag er, door de onderwerpen en de staf van medewerkers, wel zijn. Als 't inderdaad maatgevend zal blijken te zijn voor het gehalte van deze quarterly uitgave, zal deze ontegenzeggelijk een aanwinst van beteekenis worden.

De alkohol in Fransch West-Afrika.

De statistiek geeft geen mooie cijfers over de toename van 't alkoholverbruik in de Fr. koloniën van West-Afrika. Wij ontleenen aan La Quinzaine Col. van 10 Sept. het volgend overzicht.

Hoeveelheden ingevoerde liters alcohol:

	1908	1909	1910	1911	1912
Senegal	780000	1610712	2008868	2044717	1452515
Guinea	151000	200195	434514	398907	734632
Ivoorkust	1245000	1202871	1356695	2313217	1267953
Dahomey	1424500	2522042	3356283	3665118	3853115

totaal 3600500 5535840 7156360 8261959 7303215

In vijf jaar zijn de ingevoerde hoeveelheden meer dan verdubbeld. Om de toename tegen te gaan is 't invoerrecht eerst van 200 fr. op 220 fr. per H.L. zuiveren alcohol, en nu onlangs op 300 fr. gebracht, maar van dezen maatregel verwachten velen niets anders dan een uitbreiding van den smokkelhandel. Deze wordt nog meer winstgevend, zij die er belang bij hebben, zullen het misbruik daarom nog helpen aanmoedigen. De regeeringen der Engelsche en Duitse buurkoloniën hebben weliswaar het voornemen bekend gemaakt de rechten voor alcohol op ten minste 1.50 fr. per liter van 50° te brengen, maar vooreerst is deze bedoeling nog niet tot uitvoering gekomen, vervolgens zal de maatregel niet op afdoende wijze zijn toe te passen, maar ook dan zouden toch nog hoogere rechten ingesteld moeten worden voor de overblijvende grenzen, door Liberia en Portugal.

Wie het kwaad in werkelijkheid bestrijden wil, zal dus tot andere maatregelen moeten besluiten dan die, welke de Fr. regeering tot nu toe heeft aangewezen.

De dienstplicht der jongelui in de Fransche koloniën.

Artikel 37 van de wet van 21 Maart 1905 bepaalt dat de contingenten van Guadeloupe, Martinique, Guinée en Réunion ingedeeld worden bij de koloniale troepen. De ministers van oorlog en koloniën hebben besloten een voorstel te doen om den dienstplicht in het moederland te doen vervullen. Om het onder de wapenen komen in October, dus tegen het aanbreken van den winter te voorkomen, hetgeen voor de gezondheid der creolen een waagstuk zou zijn, zullen zij tegen de lente in Frankrijk moeten aankomen. Zij zullen aan een streng geneeskundig onderzoek onderworpen en vóór hun vertrek gekleed worden; als geleiders zullen zooveel mogelijk geïmagineerden van creolsche afkomst aangewezen worden.

Wij weten niet, of deze maatregel in de koloniën groote toejuiching vindt, niettegenstaande de ministers verzekeren, dat de recruten der oude koloniën in alle opzichten op gelijken voet zullen worden behandeld als hun kameraden van 't moederland en niettegenstaande de uitroep, dat zij den vaderlands-lievenden plicht zullen kunnen gaan vervullen, die hun dierbaar is.

De weermacht van den Australischen Statenbond.

Na de aankomst van admiraal Patey wordt spoedig de beslissing verwacht betreffende de voorstellen voor leger en vloot. Senator Millen, de tegenwoordige minister voor de verdediging, wil de plannen van Kitchener en Henderson trouw uitvoeren, maar de minister van financiën, Sir J. Forest, verzet zich hiertegen. Zoo wordt de voortzetting be-

moelijk en zal de komst van Patey tot een oplossing moeten leiden.

In verband met dit bericht brengen wij in herinnering, dat Lord Kitchener in 1909 Australië bezocht, zijn rapport over de defensie verscheen in 1910. Hij beval de samenstelling van een troepenmacht van 80000 man aan. Zij zou bestaan uit 84 bataljons infanterie, 28 regimenten cavalerie, 50 batterijen artillerie, met bijbehorende genie, trein, enz. De opzet was zóó berekend, dat 't leger na 7 jaren 1884000 P. St. per jaar zou kosten.

Het vlootplan van Sir Henderson is uitgewerkt in een voorstel van 1911. Het komt tot 52 schepen en 15000 man, waarvoor jaarlijks op 4794000 P. St. te rekenen is en op een uitgaaf voor eens van 40 miljoen P. St. voor dokaanleg.

Het is misschien interessant aan te teekenen, dat verwacht wordt den tegenwoordigen Inspecteur-generaal der Australische krijgsmacht, generaal-majoor Kiekpatrick, in 1914 te zien vervangen door een Australiër van geboorte en dat heel Australië erg is ingenomen met dit vooruitzicht.

O.- en W.-Ind. Literatuur-Overzicht.

Het 40-jarig bestaan van het Kon. Ned. Aardr. Gen.

In de jongste afl. van het Tijdschr. Kon. Ned. Aardr. Gen. is opgenomen een overzicht van de wijze, waarop het 40-jarig jubileum van dat Genootschap is gevierd.

Daar de dagbladders aan deze gebeurtenis de noodige aandacht heeft geschonken, is het onnoodig te dezer plaatse daarop nader in te gaan; slechts zij de aandacht gevestigd op den zeer belangrijken catalogus van de, bij die gelegenheid georganiseerde koloniaal-aardrijkskundige tentoonstelling. De catalogus is belangrijk niet alleen omdat deze ook na de tentoonstelling met succes kan worden geraadpleegd voor de studie der ontwikkeling van onze koloniale aardrijkskundige wetenschap, maar ook, omdat hij bovendien eenige opstellen, meest alle monographieën, bevat, die samen een zeer duidelijk overzicht geven van die ontwikkeling, voornamelijk in het afgelopen 40-jarig tijdperk.

Deze opstellen zijn: Het ontstaan van het kaartbeeld van den Indischen Archipel, door F. C. Wieder; De cartographie van Ned. Oost-Indië, door J. J. K. Enthoven; Driehoeksmetingen in Nederl.-Indië, door J. J. A. Muller; Overzicht van den opnemings- en kaartteeringsarbeid in de West-Indische Koloniën, door L. A. Bakhuis; De hydrographie van den Oost-Indischen Archipel, door G. F. Tydeman; Natuurkundige aardrijkskunde, door J. P. van der Stok; De vermeerdering onzer geologische kennis van den Ned. Oost-Indischen Archipel in de laatste 40 jaren, door R. D. M. Verbeek; De volkenkunde, door J. C. van Eerde; Landbeschrijving en Economische aardrijkskunde, beide door J. F. Niermeyer.

Suriname.

Stand van en verwachting voor de voornaamste cultúres van Suriname in het eerste kwartaal van 1913.

Met betrekking hierop leest men in „Handelsberichten” van 25 September:

De stand van de belangrijkste cultúres van Suriname, zoowel als de verwachtingen voor het eindresultaat aldaar, kunnen over het algemeen genomen goed worden genoemd. In het bijzonder geldt dit voor koffie, bacoen, bananen, koren, aardvruchten en caoutchouc. De stand van cacao was vrij goed, doch de vooruitzichten daarvoor worden onzeker genoemd, evenals voor rijst, van welk product de stand onvoldoende is. Suiker en kokosnoten stonden volgoende, de verwachtingen van deze twee producten waren onderscheidenlijk goed en vrij goed.

De redactie van „Handelsberichten” teekent bij het bovenstaande in een noot aan: Eene tabel, aangevende stand en verwachting der hier genoemde producten in de verschillende districten van Suriname, kan desgewenscht bij de Afdeling Handel (van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, te 's-Hage) worden geraadpleegd.

Verder publiceert genoemd nummer der „Handelsberichten” een staattie, hetwelk een overzicht geeft van de voornaamste middelen, van den uitvoer der voornaamste producten en van de goudproductie gedurende het eerste halfjaar van 1912 en 1913.

Interviews met merkwaardige personen.

Er bestaat een reeks geschriftjes (uitgever voorheen C. Harms Tiepen te Amsterdam), welke den titel voeren: Interviews met merkwaardige personen van dezen tijd. Een der laatste nummers is van de hand van Frans Berding en bevat een gesprek met E. F. E. Douwes Dekker, leider der voormalige Indische partij, toen hij zich enkele maanden geleden hier te lande bevond. Het interview lijkt niet zeer belangrijk, maar krijgt allicht eenige historische waarde.

Vereenvoudiging van den Regeeringsalmanak.

De Java-Bode bevat het volgende bericht: Ter beperking van den omvang van het eerste deel van den Regeeringsalmanak zullen de staten der particuliere landbouwondernemingen op geïmagineerde gouvernementgronden, der particuliere landbouwondernemingen op gronden afgestaan in erfpacht, der perceelen afgestaan in erfpacht (Bijblad

A. SCHARENBERG,

HOFLEVERANCIER.

Tel. interc. 2443.

SPECIALITEIT in

KOFFIE- en THEESERVIEZEN,

Vernikkeld, Zuiver-Nikkel, Verzilverd, Kayserzinn enz.

Enorm groote verscheidenheid PRESENTEERBLADEN, voor alle doeleinden en in verschillende uitvoeringen.

GLAZENBAKJES, FLESSCHENBAKJES, KARAFFENBAKJES

15, HOOGSTRAAT 15, DEN HAAG.

Specialiteit in Electriche Verwarmingsapparaten.

HET BESTE SYSTEEM EN DE BESTE KWALITEIT.

PIERRE SCHREINER

ZOUTMANSTRAAT 18-20-22-45

DEN HAAG

Bedden- en Meubelmagazijnen

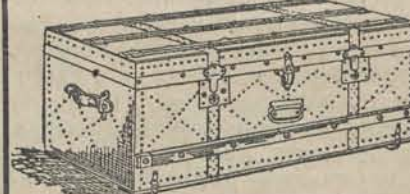
BEHANGERIJ

STOFFEERDERIJ

W. POPPINK, Telefoon No. 4485.

PRINS HENDRIKSTRAAT

141-143 Den Haag.

Geheel gepantserde Hutkoffers. Voor het bagageruim, 100 cM. lang, 50 cM. breed, 50 cM. hoog, m. bak f 10.50. Voor de hut 100 cM. lang, 50 cM. breed, 35 cM. hoog, met bak f 9.— Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. br., 40 cM. hoog m. bak f 9.50.

N.V. BERLITZ-SCHOOL M^{ij}.

welbekend bij allen die met verlot in Nederland vertoeven.

Noordeinde alleen 42^B, boven Maison KRUL.

Telefoon 6318.

TALEN: DUITSCH, ENGLSCH, FRANSCH, ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ.

door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten.

Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op het juiste adres Noordeinde 42^B, boven maison Krul.

AMSTERDAM - Keizersgracht 300.

VERKOOPHUIS

GROOT HERTOGINNELAAN 103

VALERIUSSTRAAT DEN HAAG

— Trambalte lijn 3 —

Eenig adres voor hen die zich goed en voordeel van nieuwe of TWEDEHANDS MEUBELN willen voorzien.

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND

van 10—4 uur.

VACANT

MAGAZIJN INSULINDE

62 SPUISTRAAT. - Telefoon 3687. - DEN HAAG.

Beslist goedkoopst en soliedst adres voor Dames-, Heeren- en Kinder-Ondergoederen. — Onze prijzen zijn ver beneden elke concurrentie.

SPECIALAAL INGERICHT voor Indische Families.

No. 5611) dan wel op den voet van de ordonnantie in Staatsblad 1904 No. 326 (Kleine land- of tuinbouw), der particuliere landbouw- en nijverheids-ondernemingen, werkende op overeenkomsten met de bevolking, der Europeesche landbouwondernemingen in de Vorstenlanden op Java, der landbouwondernemingen in de bezittingen buiten Java en Madoera, krachtens door de Inlandsche bestuurders verleende en door het Europeesch bestuur goedgekeurde concessien en der specerijperken op Banda — allen opgenomen in de Bijlagen — voortaan vervallen.

De inhoud daarvan zal worden opgenomen in een vanwege het Departement van B. B. uit te geven en te verspreiden en ook in den handel verkrijgbaar te stellen periodieke publicatie.

In verband daarmee zendt de directeur van B.B. zich tot de hoofden van gewestelijk bestuur met verzoek, de voor dat werk noodige gegevens betreffende den toestand bij den aanvang van elk jaar, ten aanzien van alle betrokken ondernemingen, te verzamelen en telken jare vóór 1 Februari aan dat departement toe te zenden.

Credietwezen.

Hetzelfde blad meldt:

Van de hand van den controleur bij het binnenlandsch bestuur op de buitenbezittingen, O. P. Beseling, die toegevoegd is aan den Adviseur voor het volkscredietwezen, is een opstel verschenen, dat door het bestuur van de centrale kas verspreid wordt, handelende over de geschiedenis van het landbouwcrediet in Nederland.

Hij wijst daarin op de moeilijkheden, die aldaar te overwinnen waren, voordat door de betrokken landbouwers het nut van de coöperatie werd ingezien, en bespreekt eenigszins uitvoerig de geschiedenis van de totstandkoming der coöperatieve landbouwersbank en handelsvereniging te Steenwijkerwold, welke op initiatief van den burgemeester, nadat de betrokkenen herhaaldelijk medewerking geweigerd hadden, in het laatst van 1900 tot stand kwam en thans een der grootste leenbanken in Nederland is.

De aan het slot door den schrijver gestelde vraag: Is het niet, alsof ons een stukje lijdensgeschiedenis van een Indische credietvereniging wordt verteld? is ons niet duidelijk, daar ons geen credietinstelling hier te lande bekend is, die met de coöperatieve landbouwbanken in Nederland te vergelijken is.

Tijdschrift Kon. Ned. Aadr. Genootschap.

Inhoud van de Sept.-afl. voor zoover betrekking hebbend op Indië: Het 40-jarig bestaan, enz. (reeds boven genoemd). — Geologische Beobachtungen in Ost-Celebes (mit Karten und Abbildungen), von H. Hirschi. — Eene verkenningstocht over het eiland Soemba (slot), door H. Witkamp (met afbeeldingen). — Hoe Ned. Nieuw-Guinea geëxploreerd werd en wordt, door A. J. Gooszen. — Hayam Wuruk en de Tjandi Djaboeng, door Dr. N. J. Krom. — Over een bezoek aan Krakatau in Mei 1913, door H. A. Brouwer. — Waarschijnlijk stroomgebied van de Mamberano, door J. K. van Gelder. — De exploratie van Nieuw-Guinea, door J. J. S. (met kaart).

Volkscredietwezen.

Het verslag van het Volkscredietwezen in Ned.-Indië, loopende tot Juni 1913, is hier te lande ontvangen. Enkele bijzonderheden uit dat verslag volgen hieronder.

De leiding van het kredietwezen is opgedragen aan den adviseur H. Carpentier Alting, bijgestaan door een adjunct-adviseur, een d. d. inspecteur en een tijd. adjunct-inspecteur voor de buitenbezittingen. Een gewestelijk inspecteur is, in samenwerking met 9 ambtenaren, belast met het overzicht van den gang van zaken bij het gemeentecredietwezen op Java en Madoera.

Het aantal dessabanken steeg van 904 op ultimo September 1912 tot 1146 op ultimo Juni 1913. Ondanks de bezwaren, gevolg deels van den aard der inlandsche bevolking, is de werking over het algemeen verblijdend te noemen.

Onder de inlandsche bevolking, vooral op Java, openbaart zich hoe langer hoe meer de drang naar coöperatie. Evenwel ontbreekt het aan een bruikbare richtsnoer in den vorm van een wettelijke regeling, welke echter ter hand genomen is.

Uit de statistieke gegevens blijkt, dat er over het dienstjaar 1911/12 bestonden 79 afdelingsbanken en soortgelijke instellingen, die op 31 Dec. 1912 van de regering nog geleend hadden f 1.665.500 (opgenomen f 1.789.500, teruggestort in 's lands kas f 133.000).

Intreerede van prof. C. W. Weijs.

Den 20en September j.l. aanvaardde de civielingenieur C. W. Weijs het ambt van buitengewoon hoogleeraar in de waterbouwkunde aan de Technische hoogeschool te Delft met een rede, getiteld: „Schets van de ontwikkeling van technische bemoeienis met Irrigatie in Indië” (in druk verschenen bij J. Waltman Jr. te Delft).

In de Nieuwe Rotterdamse Courant van 20 Sept. vindt men een uitvoerig overzicht van die rede.

De verdediging van Ned.-Indië.

Bij Martinus Nijhoff te 's-Hage verscheen: Het Rapport van de Staatscommissie voor de verdedi-

ging van Nederlandsch-Indië, door W. R. de Greve, kolonel.

De schrijver behandelt hier de voornaamste conclusie, waartoe de genoemde commissie in haar bekend Rapport is gekomen, nl. „De verdediging van Nederlandsch-Indië tegen een buitenlandschen vijand behoort in hoofdzaak door de zeemacht te geschieden” en bepleit daartegenover de mogelijkheid van een verdediging van Java en Sumatra ook door het leger.

Monografie over de Toraja's.

Ter Landsdrukkerij te Batavia is verschenen het 2e deel van het werk: De Bare'e-sprekende Toraja's van Midden-Celebes, door N. Adriani, afgevaardigde van het Ned. Bijbelgenootschap en Alb. C. Kruijt, zendeling-leeraar. Het laatste gedeelte van dit 2e deel: „Bijdrage tot de kennis der To Lam-poe”, is geschreven door den luitenant civiel-gezaghebber Th. van Ardenne.

De samenstellers woonden jaren temidden der door hen beschreven volksstammen, ze zijn ten volle vertrouwd met hun zeden en gebruiken en ook met hun taal, zoodat met reden verwacht mag worden, dat hun werk alleszins betrouwbaar zal zijn. De waarde wordt nog verhoogd door een afzonderlijken atlas met vele platen en eenige mooie kaarten van het door de schrijvers behandelde gebied.

Dit 2e deel heeft aan het slot een uitvoerig register, dat het naslaan van een bepaald onderwerp zeer vergemakkelijkt.

De Islam in Ned.-Indië.

In de serie „Grootte Godsdiensten” (Baarn, Hollandia Drukkerij) verscheen eenige maanden geleden van de hand van Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje een werkje, dat een overzicht bevatte van leer en practijk van den Islam in het algemeen; thans geeft die hoogleeraar in diezelfde serie een geschriftje, dat daarbij aansluit en een schets bevat van het Mohammedanisme, zooals het in Nederlandsch-Indië beleden en beleefd wordt.

De geleerde schrijver zegt aan het slot van zijn geschrift: Juist in onze dagen ontwaakt onder de Indische Mohammedanen het bewustzijn van wat hun ontbreekt om in het wereldverkeer de plaats te kunnen innemen, die hun aanleg voor hen bereikbaar maakt. Gaarne aanvaarden zij ter aanvulling van die leen en onze leiding in den zin van onderwijs en opvoeding, wanneer deze gegeven wordt zonder de voorwaarde, dat zij aan hun oude heiligen den rug moeten toekeren om de onze, of neen, die van sommigen onzer te gaan vereeren. Aan de grootsche taak, die ons nationale verleden ons aldus ter vervulling voorlegt, kunnen alle groepen van ons volk, elk op hare wijze medewerken, mits zij allen het hierover eens worden, dat daarbij nu eens aan alle kerkelijke, onkerkelijke, politieke of andere bekrompenheid het zwijgen opgelegd moet worden.

Meer dan jammerlijk zou het zijn, als zelfs hier voor Nederland eene nationale synthese onmogelijk bleek!

Pintoe Perniagaan.

No. 50 van dit gedeeltelijk in het Maleisch en gedeeltelijk in de Nederlandsche taal verschijnende maandschrift bevat o.m. de volgende artikelen: Toean Coenen (met portret). — Deri pada hal mendrikan Madjilis Tanah Hindia. — Het Inlandsche credietwezen in Ned.-Indië (vervolg). — De inheemsche handel in Ned.-Indië in het licht van den inlandschen verenigingszin. Een beschouwing, ook over de Sarikat Islam.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 33: Vermoedelijke gevolgen van de Amerikaansche suikerwetgeving, door H. C. Prins Geerligns. — Nadere berichten omtrent de fabricatie van suiker uit maïs, door H. C. Prins Geerligns. — De tentoonstelling van het Kon. Ned. Aadr. Genootschap. — Tabak uit de Fransche koloniën, door P. Hondius Jzn. — Topdroogte bij hevea. — De positie der plantagerubber. — Het gebruik in de V. S. van Noord-Amerika van buitenlandse bladtabak. — Kultuurberichten (Bacoven-cultuur in Suriname. Enz.). — Kleine mededeelingen (Koloniale tentoonstelling te Semarang. — De vereniging Boedi Oetomo. — Enz.). — Financiële berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Weekblad voor Indië.

No. 19 bevat enkele bijdragen met betrekking op Indië, als: Het concours hippique te Soerabaja (met afb.). — Watersport te Batavia. — Militaire schetsen uit Boni (vervolg). — Bij de rechterlijke macht. Uit het levensboek van een Indisch ambtenaar 1892 1907 (vervolg), door W. van Delft. — Indische penkrassen, door Ofoei. — Wetenswaardigheden uit het plantenrijk, door R. Maurenbrecher.

D) Java-Post.

Het katholieke weekblad voor Ned.-Indië, de Java-Post, bevat in het Nr. van 29 Aug. j.l. ethnographische bijzonderheden van de bewoners der Taninbar-eilanden, door Pr. Cappers, en van Ned. Nieuw-Guinea (speciaal Obaka) door Pr. van der Kolk.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Handelsblad; De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercur; Weekblad voor

Brackel & Broermann

DEN HAAG { Hoogstraat 37a, 39.
Lange Poten 43.
ROTTERDAM - Hoofdsteeg 34.
Uitrustingen voor INDIË en AFRIKA.

N. LOEB, Noordeinde 109. Kleding en Meubilering op termijnbetaling.

20 gulden, per maand 2 Gld.
40 " " " 4 "
60 " " " 5 "

„Vestigt U in NIJMEGEN!”

Voor inlichtingen wende men zich aan het SECRETARIAAT van

NIJMEGEN VOORUIT!

M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSEN, Secretaris.

C. HOYNG,

SPUISTRAAT 20/22 - DEN HAAG.
Amsterdam - Utrecht.

Onze geïllustreerde catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.

PRIJSCOURANT GRATIS.

P. B. VAN MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12 TORENSTRAAT 5-6
NAAST HET HOOPDPOSTKANTOOR DEN HAAG
TELEFOON N° 2893

GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OF
GEDEELTELIJK INSTALLEEREN VAN WONINGEN

AMERIKAANSCH

Tandheelkundige Inrichting

Dir. H. W. VALKENAAR, Amerik. Mec. Dentist.

GEVESTIGD:

's-GRAVENHAGE, Wagenstraat 19,
naast de Firma Pander.

VEENESTRAAT 29. - Telefoon 4105.

SPECIALE AANBIEDING:

GEPANTSERDE HUTKOFFER, lang 100 c.m.,
breed 50 c.m., hoog 36 c.m. f 9.75
GEPANTSERDE HUTKOFFER, lang 100 c.m.,
breed 50 c.m., hoog 40 c.m. „ 10.75
GEPANTSERDE MAILKOFFER, lang 100 c.m.,
breed 50 c.m., hoog 50 c.m. „ 11.50
GEPANTSERDE BOEKENKOFFER, 50 x 50 c.m. „ 6.25

Alleen-verkoop

„The Kingal Shoe”

C. M. DE GRAAFF

Piet Heinstraat 86

Tel. 4263 Haag

Indië; De Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wollanda; Koloniaal tijdschrift; Handelsberichten v/h Min. van Landbouw; Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Tijdschrift der Mijvoor Nijverheid; Publicaties v/h Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v/d Suikerindustrie in Ned-Indië; Brochures enz.

MEDEDEELINGEN.

Van de Vereeniging „Moederland en Koloniën”.

De aantekeningen op de koloniale begroting voor 1914 zullen eerstdaags verschijnen. Zij zijn samengesteld onder medewerking van een 14-tal deskundigen en beloven dus weer zeer belangwekkend te worden.

Den 25en November zal de eerste vergadering in dit seizoen plaats hebben. De heer H. Borel zal dan spreken over de Chinese vereenigingen in N.-I. De volgende vergadering zal gewijd zijn aan 't rapport der Staatscommissie voor de verdediging van N.-I.; als inleider treedt op de oud-kapitein t. z. J. P. van Rossum.

Wie lid wenscht te worden, wende zich tot den secretaris, den heer G. Nypels, van Bleiswijkstraat 113. In de contributie (f 2.50) is de ontvangst van alle verslagen en uitgaven der Vereeniging begrepen.

Van het INFORMATIE-BUREAU:

Ten behoeve van den dienst der Staatsspoorwegen in Nederlandsch-Indië worden gevraagd drie **werktuigkundige teekenaars**, die aan eene middelbare technische school een diploma hebben verworven.

Zij, die bovendien reeds praktijk op spoorweggebied bezitten en in staat zijn naar aanwijzingen rijtuigen en wagens te ontwerpen en te detailleeren, zullen de voorkeur genieten.

Het aanvangstraktement bedraagt f 250 's maands met twee driejaarlijkse verhoogingen van f 25 's maands, terwijl bij gebleken geschiktheid en goede plichtsbetrachting later bij vacature benoeming tot werktuigkundige kan volgen op eene bezoldiging van f 400 's maands, met twee driejaarlijkse verhoogingen van f 100 's maands.

Aan de uitzending is verbonden: a. vrije overtocht, e.q. ook voor het wettig gezin, naar Indië en terug als gouvernementspassagier der 2de klasse; b. eene gratificatie voor uitrusting ten bedrage van f 1000; c. een voorloopig traktement van f 125 's maands, ingaande met den dag van inscheeping naar Nederlandsch-Indië.

Zij, die voor uitzending naar Nederlandsch-Indië ter plaatsing op den voorgenoemden voet in aanmerking wenschen te komen, behooren zich, bij gezegd adres, te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van: a. hun diploma en hunne bewijzen van praktische werkzaamheid; b. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven na dagteekening dezer bekendmaking door den burgemeester hunner woonplaats; c. hunne geboorteakte; d. een bewijs van voldoening aan de militie, afgegeven door den burgemeester der gemeente, waarvoor zij geloot hebben.

In het adres moet worden vermeld, of de candidaat gehuwd is en e.q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal de fysieke geschiktheid voor den Indischen dienst moeten blijken.

(Nederlandsche Staatscourant van 25 September, No. 224).

Bij de Staatsspoorwegen in Nederlandsch-Indië kunnen in tijdelijken of in vasten dienst, naar keuze van belanghebbenden, **opzichters** worden geplaatst.

De candidaten moeten in het bezit zijn van het diploma van 's Rijks waterstaat of een daarmee gelijkwaardig diploma en ten minste gedurende 6 jaren praktische ervaring hebben opgedaan als toezichthouder bij waterstaats- of bouwwerken eener spoorwegmaatschappij.

Zij moeten zich verbinden voor 5 jaren en ontvangen een aanvangssalaris van f 200 's maands, bij eene praktische ervaring van 6 jaren als boven bedoeld, terwijl voor elke 3 jaren langer practijk dit salaris met f 35 's maands wordt verhoogd.

Aan de betrekking zijn verder verbonden bij voldoende geschiktheid en goede plichtsbetrachting traktementsverhoogingen van f 35 's maands, telkens na 3 jaren dienst, totdat het maximum traktement van f 375 's maands is bereikt. Bovendien is aan de betrekking verbonden bij de exploitatie en bij den aanleg recht op vrije woning of, bij gebreke van dien, huurindemniteit, en bovendien bij den aanleg eene toelage van f 35 's maands, welke toelage f 120 bedraagt bij eene plaatsing bij den aanleg van den Zuid-Sumatraspoorweg; bij de opname eene indemniteit van f 45 's maands, benevens een daggeld van f 5 of f 3, al naarmate al dan niet als brigadefoet wordt dienst gedaan.

Aan de uitzending is verbonden: a. vrije overtocht, e.q. ook voor het wettig gezin, naar Indië en terug als gouvernementspassagier der 2de klasse; b. eene gratificatie voor uitrusting ten bedrage van f 1000; c. een voorloopig traktement van f 100

's maands, ingaande met den dag van inscheeping naar Nederlandsch-Indië.

Voor hen, die in tijdelijken dienst zijn uitgezonden, gelden de volgende regels:

Ingeval wegens ziekte terugkeer naar Europa binnen de 5 jaren noodzakelijk is, en overgang in vasten dienst niet heeft plaats gehad, wordt ontslag verleend, doch bestaat gedurende één jaar na den datum van ingang van dat ontslag aanspraak op vrije passage naar Europa met gezin, op den voet van de daarvoor geldende bepalingen en op uitbetaling van 3 maanden traktement.

Na afloop van het verband van 5 jaren wordt eene gratificatie ten bedrage van 3 maanden traktement uitgekeerd, tenzij overgang in vasten dienst plaats heeft gehad. Heeft zulks niet plaats gehad, dan bestaat recht op vrije passage naar Europa met gezin, overeenkomstig de bovenbedoelde bepalingen, mits binnen het jaar na afloop van het verband.

Bij gebleken geschiktheid, ter beoordeeling van den hoofdinspecteur, chef van den dienst der Staatsspoorwegen op Java, zal gelegenheid worden gegeven om, voor zoover de formatie zulks toelaat, over te gaan in vasten dienst.

Zij, die voor uitzending naar Nederlandsch-Indië ter plaatsing op den voorgenoemden voet in aanmerking wenschen te komen, behooren zich, bij gezegd adres, te wenden tot het Departement van Koloniën, onder mededeeling of uitzending voor tijdelijken dan wel voor vasten dienst verlangd wordt en met overlegging van de vereischte stukken.

Bij de Staatsspoorwegen in Nederlandsch-Indië kunnen **tijdelijke onderopzichters** worden geplaatst.

De candidaten mogen geen hooger leeftijd hebben dan 35 jaar en moeten ten minste gedurende 3 jaren praktische ervaring hebben opgedaan als toezichthouder of uitvoerder bij waterstaats- of bouwwerken of bij den dienst van weg en werken eener spoorwegmaatschappij.

Zij moeten zich verbinden voor 5 jaren, en ontvangen een aanvangssalaris van f 125 's maands, bij eene praktische ervaring van 3 jaren als boven bedoeld, terwijl voor elke 3 jaren langer practijk dit salaris met f 25 's maands wordt verhoogd.

Aan de betrekking zijn verder verbonden bij voldoende geschiktheid en goede plichtsbetrachting traktementsverhoogingen van f 25 's maands, telkens na 3 jaren dienst, totdat het maximum traktement van f 175 's maands is bereikt. Voorts hebben bij den aanleg of de exploitatie geplaatsten recht op vrije woning of bij gebreke van dien, op huishuurindemniteit. Bovendien ontvangen de bij den aanleg geplaatsten eene toelage van f 25 's maands, welke toelage f 75 's maands bedraagt bij eene plaatsing bij den aanleg van den Zuid-Sumatraspoorweg. De bij de opname geplaatsten genieten eene indemniteit van f 25 's maands, benevens een daggeld van f 3.

Aan de uitzending is verbonden: a. vrije overtocht, e.q. ook voor het wettig gezin, naar Indië en terug als gouvernementspassagier der 2de klasse, indien het aanvangssalaris f 150 's maands of meer bedraagt; der 3de klasse, indien dat salaris f 125 's maands bedraagt; b. eene gratificatie voor uitrusting ten bedrage van f 750; c. een voorloopig traktement van f 100 's maands, ingaande met den dag van inscheeping naar Nederlandsch-Indië.

Ingeval wegens ziekte terugkeer naar Europa binnen de 5 jaren noodzakelijk is, en overgang in vasten dienst niet heeft plaats gehad, wordt ontslag verleend, doch bestaat gedurende één jaar na den datum van ingang van dat ontslag aanspraak op vrije passage naar Europa met gezin, op den voet van de daarvoor geldende bepalingen, en op uitbetaling van 3 maanden traktement.

Na afloop van het verband van 5 jaren wordt eene gratificatie ten bedrage van 3 maanden traktement uitgekeerd, tenzij overgang in vasten dienst heeft plaats gehad. Heeft zulks niet plaats gehad, dan bestaat recht op vrije passage naar Europa met gezin, overeenkomstig de boven bedoelde bepalingen, mits binnen het jaar na afloop van het verband.

Bij gebleken geschiktheid, ter beoordeeling van den hoofdinspecteur, chef van den dienst der Staatsspoorwegen op Java, zal gelegenheid worden gegeven om, voor zoover de formatie zulks toelaat, over te gaan in vasten dienst.

Eenmaal in vasten dienst, kan bij voldoening aan de gestelde eischen benoeming tot opzichter volgen op eene minimum bezoldiging van f 200 's maands, met 5 driejaarlijkse verhoogingen van f 35 des maands.

Aan de betrekking van opzichter is verbonden bij de exploitatie en bij den aanleg, recht op vrije woning of, bij gebreke van dien, huishuurindemniteit, en bovendien bij den aanleg eene toelage van f 35 's maands; bij de opname eene indemniteit van f 45 's maands, benevens een daggeld van f 5 of f 3, al naarmate al dan niet als brigadefoet dienst wordt gedaan.

Zij, die voor uitzending naar Nederlandsch-Indië ter plaatsing op den voorgenoemden voet in aanmerking wenschen te komen, behooren zich, bij gezegd adres, te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging der vereischte stukken. (Nederlandsche Staatscourant van 26 September 1913, No. 225).

FABRIEKSDÉPOT VAN TWENTSCHE
LINNENGOEDEREN

„DE WITTE BAZAR”
Prinsenstr. 19-21, DEN HAAG

TELEFOON 5141

GOEDKOOPST ADRES VOOR
UITZETTEN EN
INDISCHE UITRUSTINGEN

VOOR DAMES EN HEEREN.

Tevredenheidsbetuigingen van honderden Indische families voor belangstellenden ter inzage.

GEVESTIGD SEDERT 1885.

MAISON-DROUOT

WESSER & Co.

LANGE HOUTSTRAAT 7 DEN HAAG

INRICHTING TOT COMPLETE MEUBILEERING
BEHANGERIJ :: STOFFEERDERIJ
EIGEN MEUBELFABRIEK :: ANTIQUITEITEN

BURGERS VAN N.-I., WELKE IN NEDERLAND
EEN TROPISCHE WARMTE IN HUN WOON-
HUIS WENSCHEN, SCHAFFEN ZICH AAN DE

HOEK'S GASHAARDEN

HOOFDKANTOOR: PIET HEINSTRAT 64, DEN HAAG.
VRAAGT CATALOGUS. :: VRAAGT CATALOGUS.

NEDERLANDSCH-INDISCH

Administratiekantoor en Hulpbank
's-GRAVENHAGE - Kortenaerkade 7.

CREDIET- en BANKZAKEN. ::
LEVENS- en BRAND-VERZEKERINGEN.
ADMINISTRATIËN. ::

WISBRUN & LIFFMANN.
VEENESTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG.

Dames Modeartikelen.

Zijden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen.
Alle soorten Garneeringen, enz.

Balartikelen.

Zuid-Hollandsch Koffiehuis

GROENMARKT 37 - DEN HAAG

* CAFÉ RESTAURANT. *

DINERS van 5-8 uur, vanaf f 1.—, f 1.50 en hooger.
Grootste Biljartzaal van 's-Gravenhage. — 12 Biljarts.

VACANT

DeHollandscheNijverheid

PLEIN 12 :: DEN HAAG

BESTE EN GOEDKOOPSTE ADRES VOOR EIGENGEMAAKTE

Dames- en Kinderondergoederen

KINDERJURKEN, KINDERMANTELS EN KINDERHOEDEN

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken. Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Frederik Hendriklaan 155.

Vier dames voor pianolessen.	Eene dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Twee dames voor vioollessen.	Eene dame voor kantoorwerkzaamheden.
Een heer voor muzieklessen.	Twee dames voor lessen in teekenen en schilderen.
Eene dame voor zanglessen.	Een dame voor schrijf- kopiër- en vertaalwerk.
Twee dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.	Zes dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Twee dames voor lessen in de Fransche taal.	Een dame voor lessen in machineschrijven, stenographie en moderne talen.
Een dame voor lessen in de Engelsche taal.	Twee dames voor het waarnemen der huishouding.
Een Dame om als hoofd eener huishouding op te treden.	Eene dame als modiste, tevens verkoopster naar Indië.
Een dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gym.	Eene dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Eene dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.	Een heer voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
Een Dame voor Fransche en Italiaansche conversatielessen.	Een practisch ervaren Boekhouder voor Indië.

Indische dienstboden kunnen zich aangeven in LAAN v. MEERDERVOORT 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage,	} Javaansch. } Maleisch } gediplomeerd.
D. A. P. KOK, Marialaan 162a, Lochem,	
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden,	} Javaansch. } Maleisch. } Madoereesch.
H. TH. KAL, Laan v. Meerdervoort 239, 's-Gravenhage,	
	} Javaansch. } Madoereesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn, door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II: iets over den Inlander en zijn Zieleven, door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÛS;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.

Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. De Vooruitzichten voor den Nederlandschen arts in Nederl.-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

Gebr. ten Houten

LANGE HOUTSTR. 4 DEN HAAG

TELEPHOONNUMMER 714

BEDDEN- en MEUBELFABRIEK

Onderstaande APOTHEKERS, leden van het Dep. 's-Gravenhage der Ned. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie, worden aanbevolen voor het gereedmaken van recepten zoowel als voor de levering van Binnen- en Buitenlandsche Geneesmiddelen, Verbandstoffen, Ziekenverplegingsartikelen en Minerale Wateren.

te 's-GRAVENHAGE

M. L. Adama, Bezuidenhout 111.
J. J. C. Bakker, Javastraat 29.
F. L. W. en E. v. Beest, Huygensplein 3.
N. W. Bennema, Fred. Hendrikplein 32.
C. J. Brandts, Laan Copes v. Cattenburch 90.
M. Bruins, Van Swietenstraat 131.
C. P. v. d. Bijlaardt, Grootte Markt 22.
J. Damen, Weimarstraat 20.
Duin-Apotheek, Leuvenchestraat 35.
Mej. S. Faber, Koningsplein 32.
Dr. A. L. C. Furnée, Tasmanstraat 194.
C. A. van Greuningen, Statenlaan 40.
J. E. v. d. Harst, Aert v. d. Goeststraat 29.
A. J. A. Herens, Boekhorststraat 19.
J. J. Hofman, Schenkweg 4.
K. Holm, Vaillantlaan 157.
A. J. van Huffel Jr., de Riemerstraat 154.
J. F. J. Hupperetz, Regentesselaan 270.
C. de Jong, Ie v. d. Boschstraat 45.
Ph. Luyckx, Westeinde 341.
Firma Mouton, Javastraat 29.
Mej. C. Offerhaus, Groot Hertoginnelaan 154.
J. van der Schalk, Oranjeplein 24.
J. J. Schoevers, Noordeinde 122a.
Dr. W. v. d. Slooten, Koningin Emmakade 109.
M. P. Spillenaar Bilgen, Stadhouderslaan 7.
E. Sybolts, Riouwstraat 48.
J. A. v. Tooren, Regentesselaan 105.
W. D. Valkis, Zoutmanstraat 55.
C. Th. Voorhoeve, Frederik Hendriklaan 72.
G. H. v. d. Wal, Dennenweg 1.
H. J. de Zaayer, Anna Paulownastraat 51.

te SCHEVENINGEN:

J. v. Buuren, Kanaalweg 53.
M. den Heijer, Keizerstraat 167.
J. A. Speltie, Havenkade 3.

te RIJSWIJK:

B. F. Jansonius, Heerenweg 28.

te VOORBURG:

J. A. Spruyt, Heerenstraat.

te DELFT:

H. Blom, Binnenwatersloot.

J. A. Filedt Kok, Oude Delft.

S. J. Fischer, Grootte Markt.

A. Nijdam, Burgwal.

A. L. Overstuyt.

C. M. J. A. Straman, Wijnhaven.

W. P. de Vries, Oude Delft.

te SLIEDRECHT:

I. J. van den Berg.

te WOERDEN:

W. G. Haye.

te MIDDELHARNIS:

A. Teepe.

Marque Déposée „Au-Condor”

LA HAYE — PLEIN 8

PAYS BAS

FRED. MOMMAERTS-DEGELLER

Tabacs Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité

EXPORTATION IMPORTATION

EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

NEDERLANDSCHE VEGETARIERSBOND.

Secretariaat: Wilhelminastraat 105, Den Haag.

Administratie: Koepoortsweg 107, Hoorn.

Vegetarisch Bureau en Brochurehandel: **FELIX ORTT, Soest**, waar alle inlichtingen over Vegetarisme, den Bond en zijn streven gaarne worden verstrekt en alle drukwerken te verkrijgen zijn.

LIJSTEN VAN BOEKEN GRATIS.

Leest het maandelijksch orgaan „VEGETARISCHE BODE” onder redactie van FELIX ORTT; abonnementsprijs f 2.— p. jaar.
F. ORTT. Bekroond Propagandageschrift, 5 cents; Brieven over gezondheid, 10 cents; Het vegetarisme bezien van de economische en de ethische zijde, 5 cents; Drankzacht en hoe die tegen te gaan, 10 cents. — LEO TOLSTOY. De eerste stap, 10 ets. — Kookboek van Mevr. VALK, f 1.25.

:: † HAAGSCH MODELHUIS ::

J. W. v. EDE v. d. PALS - v. Galenstraat 6 - Teleph. 1853

WONING-INRICHTINGEN

Behangen - Stoffeeren - Beddenmaken

SPECIALE INRICHTING

tot verhuren van Woning-Inrichtingen

„BOEATAN”

Magazijn van Indische Kunstnijverheid

Heulstraat, Den Haag

Zie Etalage — Zie Etalage

V.V. DE HAAN's Bioscope-Theaters
„OLYMPIA-THEATER”
 ELITE BIOSCOPE
 RINS HENDRIKPLEIN 3 - Telefoon 6295

ELKE WEEK

SCHITTEREND AFWISSELEND PROGRAMMA

Woensdag, Zaterdag en Zondag MATINÉE.
 ENTREE: 50 en 25 Cent voor de MATINÉE'S, f1.—, f0.75, f0.50 en f0.30 voor de AVOND-VOORSTELLINGEN.

VACANT

Vestigt U in ARNHEM of OMSTREKEN

VELP - STEEG - ELLEGOM - DIEREN - OOSTERBEEK - HEELSUM - RENKUM

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V.V.'s.

VAN SEVENTER & PALUDANUS
 Vlamingstraat 21,
 DEN HAAG - Teleph. 4214.

Eerste klasse en toch het goedkoopst adres voor Heerenkleeding naar maat.
 SPECIAAL ADRES voor Ultrustingen.

VRAAGT <i>Krul's</i> HOPJES.	VRAAGT <i>Krul's</i> CHOCOLADE.	VRAAGT <i>Krul's</i> BONBONS.
------------------------------------	---------------------------------------	-------------------------------------

Brengt een bezoek aan BOEATAN

Indisch Restaurant
 Vereniging „OOST EN WEST”
 LAAN v. MEERDERVOORT 187
 Telefoon 2655.

INDISCHE KOKKIE
 GROOTE VERSCHIEDENHEID VAN
OOSTERSCHE GERECHTEN.
 ZORGZAME EN ZINDELIJKE BEREIDING VERZEKERD,
 BILLIJK TARIEF.

TJOBALAH SATOE KALI,
 TEMTOENANTIDATANG KEMBALI

Diners vanaf f 1.75.
 Plat du Jour à f 1.25.

Utzending van allerlei Schotels
 en Gebakken met verhooging van
 :: bezorgloon. ::

VACANT

GRANDS MAGASINS
LA BELLE DENTELLIÈRE
 156 NOORDEINDE - DEN HAAG

Echte Kanten en
 Kunstnaaldwerken

Bezichtiging geheel vrij ::
 Geopend van Maandag tot Vrijdag

KANTEN VOOR KABAYA'S
 WASCHECHTE LINTEN

Wie een NAAIMACHINE nodig heeft en
 geene „SINGER” koopt,
 benadeelt zichzelf.

Aan nevenstaand uithangbord zijn de winkels
 te herkennen, waar INDERDAAD SINGER-
 Machines verkocht worden.

SINGER-MAATSCHAPPIJ,
 AMSTERDAM, KALVERSTRAAT 60-62.
 ——— Overall Depôts. ———

GROBBE = COMESTIBLES.
 Bankastraat - Fr. Hendriklaan - Theresiastraat.

CROES & Co., Fabrikanten, Spui 231-233, Den Haag, Tel. 3709.
Grossiers in diverse artikelen.

Verzenden naar Oost en West *Huishoudelijke Artikelen.*

NIEUW MODEL WARM ETENDRAGER voorzien van dubbele isoleerende wanden voor uitzending van Warm blijvende diners,

2	4	6	8	persoons
14	16	18	22	cM. binnenwerks
f4.—	f4.50	f5.—	f6.—	per stuk,
dezelve met aluminium binnenwerk	f5.25	f6.—	f6.75	f7.50.

Bijbehorende stellen Schaaltjes en Dekfels
 Email f2.25 f2.50 f3.— f3.50 per stel.
 Aluminium -3.25 -3.75 -4.25 -5.25 " "
 Aluminium Tusschendeckfels . -1.— -1.25 -1.50 -1.75 " "
 Bijzondere maten volgens opgave.

Hooikisten volgens opgave. - Rood koperen Marmieten, Braadsleden enz.
Gealvaniseerde, Zinken en Aluminium HOENDERPARK-ARTIKELEN alles onder garantie van doorgelichte afwerking.
 Vraag Prijscourant.

Model Warm Etendrager.

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven.
 voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen.
 „Oost en West”: f.....

NAAM: _____ WOONPLAATS: _____

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West”, Heul-
 straat 17, Den Haag.

A. A. BOLT = CONFISEUR
PATISSIER
— HOFLEVERANCIER. —
BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f — 's-GRAVENHAGE.
ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.
— Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19. —

VACANT

Maison Spéciale de Trousseaux et Layettes
Noordeinde 6 **BERNARD DRABBE** DEN HAAG
vis à vis Plaats — Telefoon 2162.

Specialiteit Indische Uitrustingen

Dunne Lingerie's, Katoenen Damast Tafelgoed, Bedlakens, Sloopen en Goelings in gegarandeerde Indische Maten :-:

BOEKJES MET VOLLEDIGE OPGAWE GRATIS

Firma J. M. J. VAN WIELIK,

Noordeinde 9 en Hartogstraat 1,

LEVERANCIERS VAN

**BINNEN- EN BUITENLANDSCHE
DECORATIËN EN ORDELINTEN**
's-GRAVENHAGE.

NEDERLANDSCHE ELECTRISCHE OXIGENOL of NATUUR WASCHE-, BLEEK- en STRIJKINRICHTING
INGERICHT VOLGENS DE EISCHEN DES TIJDS

J. NIEUKERKE, van Diemenstraat 87.

OXIGENOL is zuurstof, vervangt CHLOOR.

Volgens Dr. FURNEÉ's Scheikundige verklaring geheel onschadelijk. Tast de Vezel van het te wasschen Goed niet aan. Ook niet schadelijk voor Gekleurde of Witte Goederen. Apreteeren van alle soorten GORDIJNEN. Wasschen van DEKENS en SPREIEN.

A. VAN MEURS PIET HEINSTRAT 18
DEN HAAG.

TELEFOON 1784

COMPLETE MEUBILEERING — BEHANGERIJ — BEDDENMAKERIJ
STOFFEERDERIJ — LINNEN ROLGORDIJNEN — MADRAS-
GORDIJNEN — LINOLEUMS EN ZEILEN — AXMINSTER
TAPIJTEN — TAFELKLEEDEN — DIVANDEKKEN :

VACANT

Fournisseurs
de S. M. la Reine.

Fournisseurs
de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons,
Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES,
Dentelles de Bruxelles Véritables.

Téléphone 2155.

Maison de Nouveautés

*Compagnie
Lyonnaise*

9 Kneuterdijk

LA HAYE.

GENEALOGISCH-HERALDISCH BUREAU

CARL KÖFFLER

's-GRAVENHAGE OBRECHTSTRAAT 181.

Belast zich met:

- 1e. het verstrekken van inlichtingen op het gebied van geslachts-, wapen- en zegelkunde in den uitgebreidsten zin;
- 2e. het nasporen van familiebetrekkingen, zoowel binnen- als buitenslands;
- 3e. het opsporen van familiewapens en zegels;
- 4e. het samenstellen van zoo volledig mogelijke geslachtsregisters en het opmaken van kwartierstaten onder overlegging der authentieke bewijsstukken;
- 5e. het bijeenbrengen der benodigde wettelijke stukken ter eventueele erkenning, inlijving, of verheffing in den Nederlandschen Adelstand, alsook tot het officieel verkrijgen van naamsverandering;
- 6e. het oplossen van onbekende wapens;
- 7e. het teekenen en schilderen van hoofd-, alliantie- en kwartierwapens, zoowel op papier als perka-ment, paneel, enz.
- 8e. het ontwerpen en leveren van ex-libris.

Redactie en Administratie van „Het Zoeklicht
voor Genealogie en Heraldiek”.